

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PAOLO MENGOLZI
της 19ης Σεπτεμβρίου 2013¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-231/11 P, C-232/11 P και C-233/11 P

**Ευρωπαϊκή Επιτροπή
κατά
Siemens Österreich κ.λπ. (C-231/11 P),
Siemens Transmission & Distribution Ltd (C-232/11 P)
Siemens Transmission & Distribution SA και
Nuova Magrini Galileo SpA (C-233/11 P)
κατά**

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναίρεσεως — Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Αγορά έργων στον τομέα του εξοπλισμού μεταγωγής με μόνωση αερίου — Αλληλέγγυα και εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή του προστίμου — Εύρος της αρμοδιότητας της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων — Έννοια της επιχειρήσεως — Αρχή της προσωπικής ευθύνης και της εξατομικεύσεως των ποινών και κυρώσεων — Πλήρης δικαιοδοσία του Γενικού Δικαστηρίου — Κανόνας *ne ultra petita* — Αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως — Αρχές της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως»

1. Με τις τρεις αιτήσεις αναίρεσεως που αποτελούν το αντικείμενο των υπό κρίση συνεκδικαζομένων υποθέσεων ζητείται η εν μέρει αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Μαρτίου 2011, Siemens AG Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής² (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση). Με την απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει και μεταρρύθμισε κατά τα λοιπά την απόφαση C(2006) 6762 τελικό της Επιτροπής³ (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το εν λόγω θεσμικό όργανο διαπίστωσε την ύπαρξη αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμπράξεως στον τομέα του εξοπλισμού μεταγωγής με μόνωση αερίου («gas insulated switch gear») (στο εξής: EMMA)⁴, και επέβαλε σειρά προστίμων στις επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη.

2. Η πρώτη αίτηση αναίρεσεως (υπόθεση C-231/11 P) την οποία άσκησε η Επιτροπή θέτει ένα σημαντικό νομικό ζήτημα, η επίλυση του οποίου, αφενός, ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στη θεσμική ισορροπία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των κρατών μελών, καθόσον αφορά το εύρος των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων, ενώ, αφετέρου, μπορεί να έχει σοβαρό αντίκτυπο όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής εφαρμογή στην πράξη των διατάξεων περί ανταγωνισμού του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, με την αίτηση αναίρεσεως της, η Επιτροπή βάλλει κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου καθόσον, μολονότι το εν λόγω θεσμικό όργανο επέβαλε κύρωση εις ολόκληρον κατά πλειόνων για την παράβαση των κανόνων

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — T-122/07 έως T-124/07 (Συλλογή 2011, σ. II-793).

3 — Απόφαση C(2006) 6762 τελικό της Επιτροπής της 24ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38.899 – Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου).

4 — Ο EMMA είναι ηλεκτρικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τον έλεγχο της ροής ενέργειας στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Χρησιμοποιείται ως κύριο στοιχείο υποσταθμών ηλεκτρικής ενέργειας που κατασκευάζονται «με το κλειδί στο χέρι». Βλ. σκέψη 4 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

ανταγωνισμού, αναγνώρισε την αρμοδιότητά της και την υποχρέωσε να καθορίσει τις σχέσεις μεταξύ των συνοφειλετών του προστίμου που επέβαλε (δηλαδή τις λεγόμενες εσωτερικές σχέσεις μεταξύ αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών)⁵ και να προσδιορίσει το ποσοστό του προστίμου που αντιστοιχεί σε καθέναν από τους καταρχήν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτες του συνολικού ποσού του προστίμου⁶.

3. Αντιθέτως, η δεύτερη (C-232/11 P) και η τρίτη (C-233/11 P) αναίρεση ασκήθηκαν από τρεις εταιρίες στις οποίες επιβλήθηκε κύρωση για τη συμμετοχή στη σύμπραξη που αφορούσε τον ΕΜΜΑ και οι οποίες βάλλουν, κατ' ουσίαν, κατά του προστίμου που τους επέβαλε το Γενικό Δικαστήριο ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του.

I – Τα πραγματικά περιστατικά

A – Οι αναίρεσείουσες

4. Αναίρεσείουσες στη δεύτερη και στην τρίτη υπόθεση είναι τρεις εταιρίες οι οποίες δεν αμφισβητείται ότι συμμετείχαν στη σύμπραξη και οι οποίες, κατά το χρονικό διάστημα της συμπράξεως, δηλαδή μεταξύ 1988 και 2004, απετέλεσαν αντικείμενο διάφορων περίπλοκων εταιρικών μεταβολών, οι οποίες είναι χρήσιμο να εκτεθούν συνοπτικά.

5. Ειδικότερα, η αναίρεσείουσα στην υπόθεση C-232/11 P, Siemens Transmission & Distribution Ltd (πρώην Reyrolle Ltd και, εν συνεχεία, VA Tech Reyrolle Ltd, στο εξής: Reyrolle) ήταν μεταξύ 1988 και 1998 θυγατρική του ομίλου Rolls-Royce. Στις 20 Σεπτεμβρίου 1998 μεταβιβάστηκε στη VA Technologie AG (στο εξής: VA Technologie), η οποία, στις 13 Μαρτίου 2001 τη μεταβίβασε ως εισφορά –μέσω εταιρίας κατά 100 % θυγατρικής της, της VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG (στο εξής: KEG)– στο πλαίσιο πράξεως σκοπούσας στη σύσταση νέας εταιρίας, της VA Tech Schneider High Voltage GmbH (στο εξής: VAS). Η VAS ελεγχόταν αρχικώς κατά 60 % από τη VA Technologie και κατά 40 % από τη Schneider Electric SA (στο εξής: Schneider)⁷.

6. Οι δύο αναίρεσείουσες στην υπόθεση C-233/11 P, Siemens Transmission & Distribution SA (στο εξής: SEHV) και Nuova Magrini Galileo SpA (στο εξής: Magrini) ελέγχονταν, μέχρι τον Μάρτιο του 2001, κατά ποσοστό 100% από τη Schneider. Τον Μάρτιο του 2001, στο πλαίσιο της συστάσεως της VAS, η Schneider μεταβίβασε ως εισφορά τις δύο αυτές εταιρίες⁸.

7. Τον Οκτώβριο του 2004, η VA Technologie απέκτησε από τη Schneider, μέσω της KEG, το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου της VAS⁹. Τέλος, το 2005 η Siemens AG, μέσω της θυγατρικής της Siemens AG Österreich (στο εξής: Siemens Österreich) απέκτησε τον αποκλειστικό έλεγχο του ομίλου του οποίου η εταιρία VA Technologie ήταν η μητρική (και στον οποίο μετείχαν οι VAS, Reyrolle, SEHV, Magrini και KEG, στο εξής από κοινού: όμιλος VA Tech). Μετά την προαναφερθείσα απόκτηση του ελέγχου, η VA Technologie και, εν συνεχεία, η VAS συγχωνεύθηκαν με τη Siemens Österreich¹⁰.

5 — Οι εσωτερικές σχέσεις μεταξύ των αλληλεγγύως και εις ολόκληρον συνοφειλετών αντιδιαστέλλονται από τις εξωτερικές σχέσεις, δηλαδή τις σχέσεις μεταξύ των αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών και του πιστωτή (εν προκειμένω της Επιτροπής, στην οποία καταβάλλεται το πρόστιμο).

6 — Επισημαίνω συναφώς ότι το ίδιο ζήτημα αποτελεί αντικείμενο σειράς προδικαστικών ερωτημάτων που υποβλήθηκαν πρόσφατα στο Δικαστήριο (ημερομηνία καταθέσεως 12 Αυγούστου 2013) από το Bundesgerichtshof στην υπόθεση C-451/13.

7 — Βλ. σκέψη 1 της αναίρεσιβαλλομένης αποφάσεως και σημείο 73 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

8 — Βλ. σκέψη 1 της αναίρεσιβαλλομένης αποφάσεως και σημείο 74 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

9 — Βλ. σκέψη 2 της αναίρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

10 — Βλ. σκέψη 3 της αναίρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

B– Η διοικητική διαδικασία και η προσβαλλόμενη απόφαση

8. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 4 έως 11 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μετά από αίτηση απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής προστίμου που υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 2004¹¹, και με την οποία καταγγέλθηκαν αντίθετες προς τον ανταγωνισμό πρακτικές στον τομέα του ΕΜΜΑ, η Επιτροπή κίνησε έρευνα στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποίησε ελέγχους στις εγκαταστάσεις εταιρειών του ομίλου VA Tech στον οποίο ανήκαν οι αναιρεσειούσες και, στη συνέχεια, εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων την οποία κοινοποίησε σε 20 εταιρίες, μεταξύ των οποίων και στις αναιρεσειούσες.

9. Στις 24 Ιανουαρίου 2007, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία διαπίστωνε ότι, στο πλαίσιο της σχετικής με τους ΕΜΜΑ συμπράξεως, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είχαν συμφωνήσει, μεταξύ άλλων, την κατανομή των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο¹², τον καθορισμό των τιμών και την ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών. Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι η σύμπραξη διήρκεσε από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 11 Μαΐου 2004, αλλά ότι η συμμετοχή των εταιριών του ομίλου VA Tech στη σύμπραξη διεκόπη μεταξύ Δεκεμβρίου 2000 και Απριλίου 2002¹³. Κατόπιν αυτών των διαπιστώσεων, η Επιτροπή επέβαλε διάφορα πρόστιμα στις επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη.

10. Ειδικότερα, με το άρθρο 1, στοιχεία ιγ', ιζ' και ιη', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Reyrolle, η SEHV και η Magrini είχαν μετάσχει στην παράβαση κατά το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από την 1η Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004. Με το άρθρο 1, στοιχεία ιστ' και κ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Siemens Österreich και η KEG μετείχαν στην παράβαση κατά το διάστημα από τις 20 Σεπτεμβρίου 1998 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από την 1η Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004. Με το άρθρο 1, στοιχείο ιδ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Schneider είχε μετάσχει στην παράβαση κατά το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000.

11. Με το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επέβαλε τα ακόλουθα πρόστιμα για τις προαναφερθείσες παραβάσεις:

«[...]

ι) [Schneider]: 3 600 000 ευρώ·

ια) [Schneider]: αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τις [SEHV] και [Magrini]: 4 500 000 ευρώ·

ιβ) [Reyrolle]: 22 050 000 ευρώ, εκ των οποίων

i) αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τις [SEHV] και [Magrini]: 17 500 000 ευρώ, και

ii) αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τις [Siemens Österreich] και [KEG]: 12 600 000 ευρώ».

11 — Η αίτηση υποβλήθηκε βάσει της ανακοινώσεως της Επιτροπής της 19ης Φεβρουαρίου 2002 σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3).

12 — Όπως προκύπτει, ειδικότερα από τις σκέψεις 14 έως 17 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη είχαν, μεταξύ άλλων, συντονίσει την ανάθεση των έργων ΕΜΜΑ παγκοσμίως, βάσει συμφωνημένων κανόνων, ιδίως προκειμένου να διατηρήσουν ποσοστώς οι οποίες, σε μεγάλο βαθμό, αντικατόπτριζαν τα ιστορικά μερίδιά τους αγοράς.

13 — Όπως προκύπτει από τα σημεία 188 και 189 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τον Δεκέμβριο του 2000 τα λοιπά μέλη της συμπράξεως διοργάνωσαν εκδήλωση για να εορτάσουν δήθεν τη λήξη της συμπράξεως, αλλά με πραγματική πρόθεση να αποκλείσουν από τη σύμπραξη τον όμιλο VA Tech. Εντούτοις, η συμμετοχή του ομίλου αυτού στις δραστηριότητες της συμπράξεως επαναλήφθηκε το 2002. Βλ., όσον αφορά την ημερομηνία επανεντάξεως του ομίλου VA Tech στην παράβαση, σκέψεις 63 έως 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

Γ – Η ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασία

12. Όπως θα εκτεθεί λεπτομερέστερα στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ασκήθηκαν προσφυγές των εταιριών του ομίλου VA Tech κατά της προσβαλλομένης απόφασης, κατ' αρχάς ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση καθόσον αφορούσε τα επιβλητέα στις τότε προσφεύγουσες πρόστιμα¹⁴ και, ακολούθως, την τροποποίησε, ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία, και καθόρισε τα ποσοστά των διαφόρων προστίμων που έπρεπε να φέρει κάθε εταιρία στο πλαίσιο των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών¹⁵.

13. Τα σημεία 2 και 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης έχουν ως εξής:

- «2) Το άρθρο 2, στοιχεία ι', ια' και ιβ', της [προσβαλλομένης] απόφασης ακυρώνεται.
- 3) Για τις διαπιστωθείσες στο άρθρο 1, στοιχεία ιγ', ιστ', ιζ', ιη' και κ', της [προσβαλλομένης] απόφασης παραβάσεις, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:
- στη [SEHV] και [Magrini] εις ολόκληρον με τη [Schneider]: 8 100 000 ευρώ·
 - στη [Reyrolle], εις ολόκληρον με τη [Siemens Österreich], την [KEG], τη [SEHV] και τη [Magrini]: 10 350 000 ευρώ·
 - στη [Reyrolle], εις ολόκληρον με τη [Siemens Österreich] και την [KEG]: 2 250 000 ευρώ.
 - στη [Reyrolle]: 9 450 000 ευρώ.»

II – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

14. Με δικόγραφο της 13ης Μαΐου 2011, η Επιτροπή άσκησε αναίρεση (υπόθεση C-231/11 P), ζητώντας να ακυρωθεί εν μέρει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Με χωριστά δικόγραφα της 17ης Μαΐου 2011, η Reyrolle, αφενός, και οι SEHV και Magrini, αφετέρου, άσκησαν επίσης αναίρεση (υποθέσεις C-232/11 P και C-233/11 P, αντιστοίχως), ζητώντας να ακυρωθεί εν μέρει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

15. Με διάταξη της 11ης Ιουλίου 2011, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε τη συνεκδίκαση των τριών υποθέσεων προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας καθώς και προς έκδοση κοινής απόφασης.

16. Η επ' ακροατηρίου συζήτηση διεξήχθη στις 2 Μαΐου 2013.

III – Επί της αιτήσεως αναίρεσεως της Επιτροπής (υπόθεση C-231/11 P)

17. Προς στήριξη της αιτήσεως αναίρεσεώς της, η Επιτροπή προβάλλει επτά λόγους με τους οποίους βάλλει, από διαφορετικές οπτικές γωνίες, κατά της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, καθόσον με αυτή το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι εναπόκειται αποκλειστικώς στην Επιτροπή να καθορίσει τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου που επιβλήθηκε

14 — Βλ. σκέψεις 137 έως 167 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε επίσης την προσβαλλόμενη απόφαση, καθόσον η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση εκ μέρους των εταιριών του ομίλου VA Tech όσον αφορά το χρονικό διάστημα από την 1η Απριλίου έως τις 30 Ιουνίου 2002 (βλ. σκέψεις 63 έως 72 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και σημείο 1 του διατακτικού). Καμία όμως από τις αναίρεσεις που ασκήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου δεν βάλλει κατά της ακυρώσεως αυτής.

15 — Βλ. σκέψεις 236 έως 264 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης.

σε πλείονες λόγω παραβάσεως των κανόνων περί ανταγωνισμού, αλλά και καθόσον το Γενικό Δικαστήριο, εφαρμόζοντας *in concreto* αυτή την αρχή, καθόρισε τα αντίστοιχα ποσοστά του προστίμου που βαρύνουν τις διάφορες εταιρίες οι οποίες καταδικάστηκαν αλληλεγγύως στην καταβολή του.

18. Πριν αναλύσω λεπτομερώς τους διάφορους λόγους αναιρέσεως που προβάλλει η Επιτροπή, θα συνοψίσω τα βασικά σημεία του σκεπτικού του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά τα τμήματα της αποφάσεώς του που αποτελούν το αντικείμενο της αναιρέσεως, στη συνέχεια, δε, θα ασχοληθώ με ορισμένα ζητήματα προκαταρκτικού χαρακτήρα σχετικά με το αντικείμενο και το περιεχόμενο της αιτήσεως αναιρέσεως, η επίλυση των οποίων είναι δυνατόν να επηρεάσει το παραδεκτό και τον λυσιτελή χαρακτήρα της.

A– Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

19. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο, πρώτον, εκθέτει, με τις σκέψεις 137 έως 167, τους λόγους για τους οποίους ακυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση καθόσον αφορά τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις αναιρεσείουσες. Ειδικότερα, αφού εξέτασε και ενέκρινε την ανάλυση στην οποία προέβη η Επιτροπή όσον αφορά τον προσδιορισμό των διαφόρων εταιριών στις οποίες μπορεί να καταλογιστεί η συμπεριφορά επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη¹⁶, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα του υπολογισμού του ύψους των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν στις εν λόγω εταιρίες¹⁷. Με τις σκέψεις 150 και 151 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο εκθέτει σειρά αρχών προερχόμενων από τη νομολογία, ενώ στη συνέχεια, με τις σκέψεις 153 έως 159 εκθέτει σειρά διαπιστώσεων σχετικά με την αλληλέγγυα ευθύνη στις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ συνοφειλετών. Κατά των διαπιστώσεων αυτών στρέφεται συγκεκριμένα η ανáιρεση της Επιτροπής.

20. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι, όπως προκύπτει από την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και κυρώσεων, κάθε εταιρία πρέπει να μπορεί να συναγάγει από την απόφαση που την υποχρεώνει στην καταβολή προστίμου από κοινού με μία ή περισσότερες άλλες εταιρίες το ποσοστό που της αναλογεί στη σχέση της με τους λοιπούς αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθυνόμενους οφειλέτες, από τη στιγμή που θα καταβληθεί το πρόστιμο στην Επιτροπή. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρέπει να προσδιορίζει τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία οι οικείες εταιρίες είναι (συν)υπεύθυνες για την παραβατική συμπεριφορά των επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη και, ενδεχομένως, τον βαθμό ευθύνης των εν λόγω εταιριών για τις συμπεριφορές αυτές. Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει επίσης ότι η έννοια «αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή των προστίμων» είναι αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης η οποία πρέπει να ερμηνεύεται με αναφορά στους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού¹⁸.

21. Κατόπιν αυτής της διαπιστώσεως, κατά το Γενικό Δικαστήριο, η απόφαση της Επιτροπής με την οποία επιβάλλεται σε πλείονες εταιρίες η από κοινού καταβολή προστίμου παράγει, κατ' ανάγκην, όλες τις συνέπειες που απορρέουν αυτοδικαίως από το νομικό σύστημα που διέπει την καταβολή των προστίμων στο δίκαιο του ανταγωνισμού, τούτο δε τόσο στις (εξωτερικές) σχέσεις μεταξύ δανειστή και εις ολόκληρον συνοφειλετών όσο και στις (εσωτερικές) σχέσεις των εις ολόκληρον συνοφειλετών μεταξύ τους. Κατ' ακολουθία, εναπόκειται αποκλειστικά στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς της περί επιβολής προστίμων δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 2, του

16 — Βλ. σκέψεις 138 έως 147 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

17 — Βλ. σκέψεις 148 έως 167 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

18 — Βλ. ειδικώς σκέψεις 153-155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

κανονισμού 1/2003¹⁹, να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες όσον αφορά τα ποσά στην καταβολή των οποίων καταδικάστηκαν αλληλεγγύως, κατά το μέτρο που αποτελούσαν τμήμα μιας και μόνης επιχειρήσεως, το καθήκον δε αυτό δεν μπορεί να ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια²⁰.

22. Ελλείπει ενδείξεων περί του αντιθέτου στην απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το ότι ορισμένες εταιρίες υπείχαν μεγαλύτερη ευθύνη απ' ό,τι άλλες όσον αφορά τη συμμετοχή στη σύμπραξη της επιχειρήσεως της οποίας είναι ή ήσαν μέλη, κατά τη διάρκεια ορισμένου διαστήματος, πρέπει να γίνει δεκτό, κατά το Γενικό Δικαστήριο, ότι οι εταιρίες αυτές υπέχουν εξίσου ευθύνη και, κατ' ακολουθία, οφείλουν το ίδιο ποσοστό επί των ποσών των επιβληθέντων εις ολόκληρον προστίμων²¹.

23. Αφού σκιαγράφησε κατ' αυτόν τον τρόπο το νομικό καθεστώς της αλληλέγγυας ευθύνης στον τομέα των προστίμων λόγω παραβάσεως των κανόνων της Ένωσης περί ανταγωνισμού, το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε, όσον αφορά την κρινόμενη υπόθεση, με τις σκέψεις 161 έως 165 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τρεις λόγους για τους οποίους πάσχει η νομιμότητα του προσδιορισμού των προστίμων από την Επιτροπή²². Κρίνοντας ότι η Επιτροπή παραβίασε, για τους λόγους αυτούς, την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπως αναφέρεται στο σημείο 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο εκτίθεται ανωτέρω, στο σημείο 13.

24. Στη συνέχεια, με τις σκέψεις 236 έως 264 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία, μεταρρύθμισε την προσβαλλόμενη απόφαση. Συναφώς αρκεί να επισημανθεί εν προκειμένω ότι, εκτός του ότι καθόρισε το ύψος των προστίμων τα οποία οι πρωτοδίκως προσφεύγουσες όφειλαν να καταβάλουν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στην Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε *in concreto*, με τις σκέψεις 245, 247, 261 και 263, το ποσοστό του προστίμου που έπρεπε να βαρύνει κάθε εταιρία στις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών. Το Γενικό Δικαστήριο θεμελίωσε ρητώς τον καθορισμό αυτό με το σκεπτικό που ανέπτυξε με τις σκέψεις 158 και 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (η οποία συνοψίστηκε ανωτέρω, στο σημείο 22) κρίνοντας ότι, ελλείπει οποιασδήποτε ενδείξεως στην προσβαλλόμενη απόφαση σχετικά με τον βαθμό ευθύνης κάθε εταιρίας, οι εταιρίες αυτές οφείλουν το ίδιο ποσοστό επί του επιβληθέντος εις ολόκληρον σε αυτές προστίμου.

B– Επί του αντικειμένου της αιτήσεως αναιρέσεως

25. Στην αίτηση αναιρέσεώς της, η Επιτροπή αναφέρει ρητώς ότι η αναίρεση που ασκεί στρέφεται αποκλειστικά κατά των σκέψεων 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (οι οποίες συνοψίζονται ανωτέρω, στα σημεία 20 έως 22), καθώς και κατά του καθορισμού από το Γενικό Δικαστήριο, βάσει των προεκτεθεισών σκέψεων, του ποσοστού του προστίμου που έπρεπε να βαρύνει

19 — Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1).

20 — Βλ. ειδικώς σκέψεις 156 και 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

21 — Βλ. ειδικώς σκέψεις 158 και 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

22 — Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο προσήψε στην Επιτροπή i) ότι θεώρησε ότι οι Reyrolle, SEHV και Magrini ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για ποσό 17 550 000 επί των προστίμων –το οποίο υπερβαίνει προφανώς το ποσό το οποίο αποτελεί κατάλληλη κύρωση για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη ως θυγατρικών της ίδιας επιχειρήσεως· ii) ότι επέβαλε στη Reyrolle αλληλεγγύως με άλλες εταιρίες συνολικό ποσό επί των προστίμων το οποίο υπερβαίνει σαφώς το συνολικό ποσό του προστίμου της και ότι δεν επέβαλε στη Reyrolle μέρος του προστίμου ως μόνη υπεύθυνη όσον αφορά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1988 και 1998, κατά το οποίο αυτή μετείχε μόνη στην παράβαση· και iii) ότι δεν έκρινε τις Siemens Österreich και KEG από κοινού και εις ολόκληρον υπεύθυνες όσον αφορά μέρος του επιβληθέντος στη SEHV και στη Magrini προστίμου, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι εταιρίες αυτές αποτελούσαν τμήμα της ίδιας επιχειρήσεως.

κάθε εταιρία στις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών, με τις σκέψεις 245, 247, 262 και 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ο περιορισμός του αντικειμένου της αιτήσεως αναιρέσεως της Επιτροπής σε αυτές τις δύο πτυχές της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως επιβεβαιώνεται, εξάλλου, και από το περιεχόμενο των αιτημάτων της²³.

26. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση, την οποία εξάλλου δέχεται και η Επιτροπή, ότι ούτε οι διαπιστώσεις σχετικά με τη ρύθμιση των εσωτερικών σχέσεων των εις ολόκληρον συνοφειλετών που εκτίθενται στις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ούτε οι συνέπειες τις οποίες αντλεί από τις εν λόγω διαπιστώσεις το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 245, 247, 262 και 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, για τον επανακαθορισμό των προστίμων στο πλαίσιο της ασκήσεως πλήρους δικαιοδοσίας, αντικατοπτρίζονται *τυπικά* στο διατακτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από το προηγούμενο σημείο 13, το διατακτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν περιέχει ρητή αναφορά στον καθορισμό του ποσοστού του προστίμου που πρέπει να βαρύνει καθεμία από τις εταιρίες που καταδικάστηκαν στην καταβολή εις ολόκληρον του προστίμου.

27. Εξάλλου, από τις διαπιστώσεις τις οποίες εκθέτει το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί, κατά την άποψή μου, να θεμελιωθεί ούτε άμεσα η μερική ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως με το σημείο 2 του διατακτικού. Πράγματι, οι τρεις λόγοι ελλείψεως νομιμότητας τους οποίους επισημαίνει το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 161 έως 165 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως²⁴, και οι οποίοι δεν αμφισβητούνται από την Επιτροπή ενώπιον του Δικαστηρίου, αφορούν παραβίαση της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών σε σχέση με ζητήματα αφορώντα την εξωτερική πτυχή της αλληλέγγυας ευθύνης των καταδικασθεισών εταιριών, δηλαδή την ευθύνη τους για την καταβολή του προστίμου στην Επιτροπή, και όχι ζητήματα αφορώντα τις εσωτερικές μεταξύ τους σχέσεις υπό την ιδιότητα των αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου²⁵. Μολονότι, όπως θα εκτεθεί λεπτομερέστερα στη συνέχεια, στις κρίσεις αυτές θεμελιώνεται ασφαλώς ο *in concreto* καθορισμός από το Γενικό Δικαστήριο των ποσοστών, με τις σκέψεις 245, 247, 262 και 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι διαπιστώσεις που εκφράζονται με τις σκέψεις 153 έως 159 της αποφάσεως αυτής φαίνεται να συνιστούν ένα είδος *obiter dictum* σε σχέση με την ανάλυση του Γενικού Δικαστηρίου που αφορά τη μερική ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως η οποία διατάσσεται με το σημείο 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Για τους λόγους αυτούς, δεν συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής ότι οι εν λόγω διαπιστώσεις συνιστούν ουσιώδεις αιτιολογίες για την εν λόγω μερική ακύρωση, ανεξαρτήτως του ότι το Γενικό Δικαστήριο προσήψε στην Επιτροπή, με τη σκέψη 160 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν έλαβε υπόψη «τις αρχές που εκτίθενται ανωτέρω».

23 — Πράγματι, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο, κυρίως, να αναίρέσει, αφενός, το σημείο 2 του διατακτικού, καθόσον αυτό βασίζεται στην περιεχόμενη στη σκέψη 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η Επιτροπή υποχρεούται να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες οι οποίες καταδικάστηκαν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στην καταβολή του προστίμου, και, αφετέρου, το σημείο 3 του διατακτικού, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που εκτίθενται στη σκέψη 158 σε συνδυασμό με τις σκέψεις 245, 247, 262 και 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επανακαθορίζει τα πρόστιμα, όπως επίσης καθορίζει το ποσοστό επί του ποσού του προστίμου που αναλογεί σε κάθε εταιρία. Επικουρικώς, η Επιτροπή ζητεί, για τους ίδιους λόγους, την αναίρεση της αποφάσεως.

24 — Βλ. υποσημείωση 22, ανωτέρω.

25 — Μόνον το πρώτο από τα δύο ζητήματα που επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου περί ελλείψεως νομιμότητας τον οποίο προσήψε στην ανάλυση της Επιτροπής (βλ. σκέψη 164 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και υποσημείωση 22 ανωτέρω) φαίνεται να αφορά (και) τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών. Πράγματι, με το πρώτο μέρος της σκέψεως 164 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Γενικό Δικαστήριο προσάπτει στην Επιτροπή ότι παρέβη την υποχρέωση, την οποία υπείχε κατά το Γενικό Δικαστήριο, να προσδιορίσει τα ποσοστά που βαρύνουν εκάστη καταδικασθείσα εταιρία. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι η πρώτη αυτή πτυχή αντιθέσεως προς τον νόμο αφορά και τις εξωτερικές σχέσεις των εις ολόκληρον συνοφειλετών, αφετέρου δε, ότι, εν πάση περιπτώσει, η δεύτερη πτυχή αντιθέσεως προς τον νόμο της προσβαλλομένης αποφάσεως η οποία επισημαίνεται με την προαναφερθείσα σκέψη, δηλαδή ότι η Επιτροπή δεν επέβαλε στη Reyrolle μέρος του προστίμου ως μόνη υπεύθυνη για την περίοδο κατά την οποία μετείχε στην παράβαση, δεν θεμελιώνεται σε διαπιστώσεις σχετικές με τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών και δύναται να δικαιολογήσει αφεαυτής την ακύρωση της επιβληθείσας στη Reyrolle κυρώσεως.

28. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι, ακόμα και αν το Δικαστήριο δεχθεί εν όλω την αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής και αναιρέσει τις σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κατά των οποίων στρέφεται, το διατακτικό της αποφάσεως δεν θα μεταβληθεί *τυπικά*. Μια τέτοια κατάσταση θέτει μια σειρά ερωτημάτων που πρέπει να αναλυθούν λεπτομερέστερα.

1. Επί της ανάγκης υπάρξεως εννόμου συμφέροντος της Επιτροπής σε σχέση με την αίτηση αναιρέσεως

29. Πρώτον, στην περίπτωση κατά την οποία ο αναιρεσείων, με την αίτηση αναιρέσεώς του, δεν μπορεί να επιτύχει πράγματι την αναίρεση του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τίθεται το ερώτημα αν έχει έννομο συμφέρον για την άσκηση της αναιρέσεως. Συναφώς δεν μπορώ παρά να επισημάνω ότι η νομολογία διχάζεται σχετικά με το αν είναι αναγκαίο να αποδεικνύει θεσμικό όργανο ή, γενικότερα, προνομιούχος αναιρεσείων, όπως η Επιτροπή, την ύπαρξη έννομου συμφέροντος στο πλαίσιο αιτήσεως ενώπιον του Δικαστηρίου για την αναίρεση αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου.

30. Πράγματι, όπως συνάγεται αδιαμφισβήτητα από μια πρώτη τάση της νομολογίας, η οποία ανάγεται αρχικώς στην απόφαση *Anic Participazioni*²⁶, τα όργανα της Κοινότητας, είτε ήσαν διάδικοι στην πρωτοβάθμια δίκη είτε όχι, «δεν υποχρεούνται να θεμελιώνουν έννομο συμφέρον για να μπορούν ν' ασκήσουν αναίρεση κατ' απόφασεως του Πρωτοδικείου»²⁷. Αυτή η αρχή, η οποία θεμελιώνεται στο άρθρο 56, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου²⁸, ακολουθήθηκε ρητώς σε μεταγενέστερες αποφάσεις του Δικαστηρίου²⁹, μία εκ των οποίων εκδόθηκε από τμήμα μείζονος συνθέσεως³⁰.

31. Παρά ταύτα, με άλλες αποφάσεις του επί αιτήσεων αναιρέσεως κατά αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο ανέλυσε την ύπαρξη της προϋποθέσεως του εννόμου συμφέροντος των προνομιούχων αναιρεσειόντων, και συγκεκριμένα της Επιτροπής, φθάνοντας στο σημείο ακόμα και να κηρύξει εν μέρει απαράδεκτες αιτήσεις αναιρέσεως λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος του εν λόγω οργάνου³¹.

26 — Απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά *Anic Participazioni* (Συλλογή 1999, σ. I-4125).

27 — Όπ.π. (σκέψη 171).

28 — Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, «[μ]ε εξαίρεση τις περιπτώσεις δικών μεταξύ της Ένωσης και των υπαλλήλων τους, αναίρεση μπορούν να ασκήσουν και τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης που δεν παρενέβησαν στη δίκη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου [...]».

29 — Αποφάσεις της 22ας Φεβρουαρίου 2005, C-141/02 P, Επιτροπή κατά *max.mobil* (Συλλογή 2005, σ. I-1283, σκέψη 48) και της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-27/09 P, Γαλλία κατά *People's Mojahedin Organization of Iran* (Συλλογή 2011, σ. I-13427, σκέψη 45). Με ανάλογη επιχειρηματολογία, βλ. επίσης σημείο 35 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 19ης Ιανουαρίου 2012 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, C-337/09 P, Συμβούλιο κατά *Zhejiang Xinan Chemical Industrial* και σημείο 88 των προτάσεων της ίδιας γενικής εισαγγελέα της 13ης Δεκεμβρίου 2007 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 10ης Ιουλίου 2008, C-413/06 P, Bertelsmann και Sony Corporation of America κατά *Impala* (Συλλογή 2008, σ. I-4951).

30 — Η απόφαση Επιτροπή κατά *max.mobil* (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση) εκδόθηκε από τμήμα μείζονος συνθέσεως. Όσον αφορά τη σημασία που έχει το γεγονός ότι μια απόφαση έχει εκδοθεί από το τμήμα μείζονος συνθέσεως βλ. ανάλυση του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στο σημείο 89 των προτάσεων που ανέπτυξε στις 15 Οκτωβρίου 2009 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010, C-408/08 P, *Lancôme* κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2010, σ. I-1347).

31 — Βλ., για παράδειγμα, την πλέον πρόσφατη απόφαση της 21ης Μαρτίου 2013, C-405/11 P, Επιτροπή κατά *Buczek Automotive* και Πολωνίας (σκέψεις 14 έως 20). Με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, *GlaxoSmithKline* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-9291, σκέψεις 23 έως 26), το Δικαστήριο κήρυξε εν μέρει απαράδεκτη την αυτοτελή αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής καθόσον οι λόγοι που προέβαλλε η Επιτροπή δεν μπορούσαν να της προσπορίσουν όφελος διότι δεν μπορούσαν να επηρεάσουν το οικείο σημείο του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-329/09 P, *Iride* κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 48 έως 51), το Δικαστήριο έκρινε απαράδεκτο το αίτημα της Επιτροπής περί αντικαταστάσεως του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διότι οι λόγοι τους οποίους προέβαλλε δεν «της προσέφεραν κάποιο πλεονέκτημα που να δύναται να θεμελιώσει έννομο συμφέρον». Υπέρ της ανάγκης υπάρξεως έννομου συμφέροντος των προνομιούχων αναιρεσειόντων βλ. και σημεία 17 έως 19 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak της 17ης Νοεμβρίου 2011, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, C-505/09 P, Επιτροπή κατά *Εσθονίας*.

32. Μεταξύ των δύο προεκτεθεισών τάσεων της νομολογίας, κλίνω υπέρ της πρώτης. Πράγματι, αφενός, φρονώ ότι οι αποφάσεις που ακολουθούν αυτή την τάση, αντιθέτως προς τις αποφάσεις που ακολουθούν την αντίθετη, συνιστούν συγκεκριμένη επιλογή του Δικαστηρίου, η οποία στη συνέχεια επικυρώθηκε με απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως. Αφετέρου, φρονώ ότι, κατ' αναλογία των προβλεπομένων όσον αφορά την προσφυγή ακυρώσεως η οποία, κατά πάγια νομολογία, μπορεί να ασκηθεί από προνομιούχο προσφεύγοντα χωρίς να χρειάζεται να δικαιολογήσει έννομο συμφέρον³², η ratio της ευνοϊκής μεταχειρίσεως των εν λόγω αναιρεσειόντων σε περίπτωση αιτήσεως αναιρέσεως αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου έγκειται στην ιδιάζουσα θέση που κατέχουν στην έννομη τάξη της Ένωσης, η οποία δύναται να δικαιολογήσει την αναγνώριση της ενεργητικής νομιμοποίησεως τους για την άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως ανεξαρτήτως της αποδείξεως εννόμου συμφέροντος³³.

33. Η ratio αυτή αντικατοπτρίζεται και στις διατάξεις του δεύτερου και του τρίτου εδαφίου του άρθρου 56 του Οργανισμού, τα οποία προβλέπουν ότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη εξαιρούνται από τις προϋποθέσεις αναιρέσεως προκειμένου να διευκολυνθεί η άσκησή της. Εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει, όπως θα επισημανθεί στο επόμενο σημείο, ότι οι εν λόγω αναιρεσειόντες διαθέτουν απεριόριστη δυνατότητα αναιρέσεως των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου ενώπιον του Δικαστηρίου³⁴.

2. Επί των επιπτώσεων ενδεχόμενης αποδοχής της αιτήσεως αναιρέσεως επί του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως

34. Δεύτερον, ανεξαρτήτως του ζητήματος του εννόμου συμφέροντος, σε περίπτωση όπως αυτή που περιγράφεται στο σημείο 28 ανωτέρω, τίθεται το ερώτημα σε ποιο βαθμό είναι δυνατόν να ασκηθεί αίτηση, έστω και από προνομιούχο αναιρεσειόντα, με την οποία σκοπείται η αναίρεση τμημάτων του σκεπτικού της αποφάσεως, χωρίς αυτό να έχει τυπικά επίπτωση στο διατακτικό της. Πράγματι, αφενός, σύμφωνα με τη νομολογία, αίτηση αναιρέσεως κατά αιτιολογιών οι οποίες δεν ασκούν επιρροή στο διατακτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι απορριπτέα ως αλυσιτελής³⁵. Εξάλλου, το άρθρο 169 του νέου Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου³⁶ θεσπίστηκε ακριβώς με σκοπό να αποτραπεί η άσκηση αναιρέσεων με αποκλειστικό αντικείμενο την αμφισβήτηση του σκεπτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου. Επίσης, η δυνατότητα να ζητηθεί από το Δικαστήριο να προβεί σε αντικατάσταση σκεπτικού υπόκειται, σύμφωνα με τη νομολογία, σε αυστηρότατους περιορισμούς³⁷.

32 — Βλ. συναφώς διάταξη του Δικαστηρίου της 27ης Νοεμβρίου 2001, C-208/99, Πορτογαλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-9183, σκέψεις 22 έως 24) και απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, C-463/10 P και C-475/10 P, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 36 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

33 — Ειδικότερα, η ευνοϊκή μεταχείριση των θεσμικών οργάνων της Ένωσης θεμελιώνεται στον ρόλο προστασίας της έννομης τάξεως της Ένωσης, λόγω του οποίου τα θεσμικά όργανα εξ ορισμού δεν είναι φορείς συμφερόντων διαφορετικών από τα συμφέροντα της Ένωσης. Η ευνοϊκή μεταχείριση των κρατών μελών δικαιολογείται λόγω του ότι τα κράτη μέλη, ως υποκείμενα διεθνούς δικαίου που συνέστησαν την Ένωση, εξασφαλίζουν, μέσω της δικαστικής προστασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, τον σεβασμό της νομιμότητας από τα όργανα που συνέστησαν, συμπεριλαμβανομένου και του Γενικού Δικαστηρίου.

34 — Βλ. συναφώς τις διαπιστώσεις που περιέχονται στα σημεία 21 έως 24 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro στην υπόθεση Επιτροπή κατά max.mobil (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 29).

35 — Βλ. απόφαση της 12ης Ιουλίου 2001, C-302/99 P και C-308/99 P, Επιτροπή και Γαλλία κατά TF1 (Συλλογή 2001, σ. I-5603, σκέψεις 27 και 29) και διάταξη της 28ης Οκτωβρίου 2004, C-236/03 P, Επιτροπή κατά CMA CGM κ.λπ. (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψεις 25 επ.). Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, αιτίαση του αναιρεσειόντος στρεφόμενη κατά πλεοναστικού σημείου του σκεπτικού της πρωτόδικης αποφάσεως δεν μπορεί να επιφέρει την αναίρεσή της και συνεπώς είναι απορριπτέα ως αλυσιτελής. Βλ., αντί πολλών, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 148).

36 — Σύμφωνα με το οποίο, «τα αιτήματα της αναιρέσεως έχουν ως αντικείμενο την ολική ή μερική αναίρεση της αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου, όπως αυτή περιλαμβάνεται στο διατακτικό της» (η υπογράμμιση δική μου).

37 — Βλ. συναφώς σημεία 20 έως 26 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 13ης Δεκεμβρίου 2012 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, C-439/11 P, Ziegler κατά Επιτροπής.

35. Εντούτοις, φρονώ ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν είναι δυνατόν να γίνει δεκτό ότι η αναίρεση στρέφεται κατά σκέψεων που δεν επηρεάζουν το διατακτικό της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης. Πράγματι, μολονότι όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στο σημείο 25, η αναίρεση της Επιτροπής στρέφεται αποκλειστικώς κατά νομικών διαπιστώσεων περιεχομένων στο σκεπτικό της απόφασης και κατά των συνακόλουθων συνεπειών τις οποίες εξήγαγε από τις διαπιστώσεις αυτές το Γενικό Δικαστήριο για τη συγκεκριμένη υπόθεση – διαπιστώσεις και συνέπειες που δεν αντικατοπτρίζονται ρητώς στο διατακτικό της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, έτσι ώστε, ακόμα και αν γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσης δεν θα τροποποιηθεί κατ' ανάγκη *τυπικά* το διατακτικό της απόφασης – φρονώ, εντούτοις, ότι τόσο οι εν λόγω διαπιστώσεις όσο και οι συνακόλουθες συνέπειες, μολονότι δεν εκφράζονται ρητά στο διατακτικό, συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα της νομικής λύσεως που προκρίθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση³⁸ και συνεπώς απαραίτητο στοιχείο της ερμηνείας της εν λόγω απόφασης, και ιδίως του διατακτικού της.

36. Πράγματι, μολονότι στο σημείο 3 του διατακτικού της απόφασης ορίζεται ότι οι διάφορες εταιρείες καταδικάζονται στην καταβολή των προστίμων – όπως αυτά επαναπροσδιορίστηκαν από το Γενικό Δικαστήριο – «εις ολόκληρον», το σημείο αυτό του διατακτικού δεν μπορεί να νοηθεί ανεξάρτητα από το περιεχόμενο των σκέψεων 245, 247, 262 και 263 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο προσδιόρισε το τμήμα του προστίμου που βαρύνει κάθε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτιδα εταιρεία στις εσωτερικές σχέσεις με τους λοιπούς εις ολόκληρον συνοφειλέτες. Πράγματι, στην υπό κρίση υπόθεση, μολονότι το διατακτικό της απόφασης δεν περιέχει ρητές αναφορές στον εσωτερικό επιμερισμό του προστίμου μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών, η αλληλέγγυα ευθύνη των εταιρειών την οποία διακηρύσσει το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να νοηθεί υπό το πρίσμα των περιεχομένων στις προαναφερθείσες σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης διαπιστώσεων, οι οποίες, εξάλλου, θεμελιώνονται ρητώς και κατ' ανάγκη στις νομικές κρίσεις του Γενικού Δικαστηρίου που περιέχονται στις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και, κατά συνέπεια, δεν δύνανται να διαχωριστούν από αυτές.

37. Συναφώς θα πρέπει να υπομνησθεί επίσης ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, το διατακτικό απόφασης πρέπει να νοείται υπό το φως του σκεπτικού βάσει του οποίου το Δικαστήριο κατέληξε στο διατακτικό αυτό και το οποίο αποτελεί το αναγκαίο του στήριγμα κατά το μέτρο που είναι απαραίτητο για τον προσδιορισμό της ακριβούς εννοίας αυτού που κρίθηκε με το διατακτικό³⁹.

38. Επίσης, πάντα σύμφωνα με τη νομολογία, το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης που αποτελεί την απαραίτητη βάση του διατακτικού της περιβάλλεται από το δεδικασμένο⁴⁰ και η Επιτροπή υποχρεούται να το σεβαστεί καθόσον είναι απαραίτητο για να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια αυτού που κρίθηκε με το διατακτικό της απόφασης⁴¹. Κατά συνέπεια, όπως υποστήριξε η Επιτροπή, τα τμήματα της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης κατά των οποίων στρέφεται η αναίρεσή της και τα οποία αφορούν την αρμοδιότητά της να καθορίζει τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών προστίμου υπάρχει ενδεχόμενο να περιβληθούν με την ισχύ δεδικασμένου και να δεσμεύουν την Επιτροπή στο πλαίσιο της μελλοντικής πρακτικής εφαρμογής του συστήματος κυρώσεων στον τομέα του ανταγωνισμού.

38 — Βλ. με ανάλογη επιχειρηματολογία και σημείο 24 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro στην υπόθεση Επιτροπή κατά max.mobil (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 29).

39 — Απόφαση της 26ης Απριλίου 1988, 97/86, 193/86, 99/86 και 215/96, Αστερίς κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 2181, σκέψη 27) και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1995, T-275/94, CB κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-2169, σκέψη 62).

40 — Απόφασεις της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-310/97 P, Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ. (Συλλογή 1999, σ. I-5363, σκέψη 54) και της 1ης Ιουνίου 2006, C-442/03 P και C-471/03 P, P&O European Ferries (Vizcaya) και Diputación Foral de Vizcaya κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-4845, σκέψη 44).

41 — Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, αποφάσεις Αστερίς, προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 39, σκέψη 27, και της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-458/98 P, Industrie des poudres sphériques κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. I-8147, σκέψη 81).

39. Εν κατακλείδι, υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, φρονώ ότι η αναίρεση της Επιτροπής είναι παραδεκτή, αλλά αλυσιτελής⁴², καθόσον σκοπεί στην αναίρεση του σημείου 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στο σημείο 27, οι διαπιστώσεις οι οποίες περιέχονται στις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και κατά των οποίων στρέφεται ρητώς η αίτηση αναίρεσεως δεν μπορούν να θεμελιώσουν την αναίρεση του άρθρου 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, ακόμα και αν το Δικαστήριο, δεχόμενο την αίτηση αναίρεσεως της Επιτροπής, αναίρουσε τις εν λόγω σκέψεις της αποφάσεως, αυτό ουδόλως θα επηρέαζε το σημείο 2 του διατακτικού της.

40. Αντιθέτως, φρονώ ότι η αίτηση αναίρεσεως της Επιτροπής είναι παραδεκτή και λυσιτελής, καθόσον σκοπεί στην αναίρεση του σημείου 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα σημεία 35 έως 38 ανωτέρω, η ενδεχόμενη αποδοχή από το Δικαστήριο του εν λόγω αιτήματος και η συνακόλουθη ακύρωση του καθορισμού των ποσοστών του προστίμου στον οποίο προέβη το Γενικό Δικαστήριο ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του, επηρεάζει την ακριβή έννοια των οριζομένων από το Γενικό Δικαστήριο με το σημείο 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Σε αυτό το πλαίσιο δέον να κριθεί παραδεκτό και λυσιτελές και το αίτημα το οποίο προβάλλει επικουρικώς η Επιτροπή να ανααιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον ορίζει, με τις σκέψεις 153 έως 159, ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να καθορίσει το ποσοστό του προστίμου που αναλογεί σε κάθε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτη, διότι η διαπίστωση αυτή συνιστά την απαραίτητη και αναπόσπαστη βάση του καθορισμού των εν λόγω ποσοστών με τη σκέψη 3 του διατακτικού της αποφάσεως, του οποίου ζητείται η αναίρεση.

41. Κατά συνέπεια, η ανάλυση της αναίρεσεως της Επιτροπής που ακολουθεί θα περιοριστεί στις δύο αυτές πτυχές, δηλαδή στον καθορισμό του αναλογούντος ποσοστού του προστίμου εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της ασκήσεως πλήρους δικαιοδοσίας και στις νομικές διαπιστώσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον συνιστούν το απαραίτητο και αναπόσπαστο θεμέλιο του εν λόγω καθορισμού.

Γ– Επί της ουσίας της αιτήσεως αναίρεσεως

1. Επί του πρώτου λόγου αναίρεσεως, ο οποίος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 όσον αφορά το εύρος των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων

42. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003, καθόσον, ορίζοντας με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ότι στην Επιτροπή εναπόκειται ο καθορισμός των αναλογούντων ποσοστών κάθε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτη, όσον αφορά πρόστιμο επιβληθέν για παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης, της απένειμε αρμοδιότητες και της επέβαλε υποχρεώσεις που βαίνουν πέραν όσων απαιτούνται για τη δίωξη των παραβάσεων των εν λόγω κανόνων, θίγοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις έννομες τάξεις των κρατών μελών. Κατά την Επιτροπή, ο καθορισμός των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένων δικαιωμάτων αναγωγής μεταξύ τους, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου των κρατών μελών, η δε επίλυση των σχετικών διαφορών υπάγεται, για τον λόγο αυτόν, στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων.

42 — Πράγματι, η αλυσιτέλεια προβαλλόμενου λόγου άπτεται της βασιμότητας της αιτήσεως αναίρεσεως και δεν επηρεάζει το παραδεκτό της. Βλ. αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-76/01 P, Eurocoton κ.λπ. κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2003, σ. I-10091, σκέψη 52), της 6ης Νοεμβρίου 2008, C-203/07 P, Ελλάδα κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-8161, σκέψεις 42 και 43), και της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-520/09 P, Arkema κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-8901, σκέψη 31).

43. Ο πρώτος λόγος της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως εγείρει ζητήματα σχετικά με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμικών οργάνων της Ένωσης, και ειδικότερα της Επιτροπής, και των κρατών μελών, ιδίως δε των εθνικών δικαστηρίων, καθώς και ζητήματα σχετικά με το αντίστοιχο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και του δικαίου των κρατών μελών.

44. Συναφώς αξίζει να υπομνησθεί ότι, όπως επισήμανα ανωτέρω, με τα σημεία 21 και 22, το Γενικό Δικαστήριο, βάσει των διαπιστώσεων στις οποίες κατέληξε με τις σκέψεις 153 έως 156 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε, με τη σκέψη 157, ότι εναπόκειται *αποκλειστικά* στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς της περί επιβολής προστίμων δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες, όσον αφορά το πρόστιμο στο οποίο καταδικάστηκαν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, κατά το μέτρο που αυτές αποτελούσαν τμήμα μιας και μόνης επιχειρήσεως, το καθήκον δε αυτό δεν μπορεί να ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια. Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 158 και 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ελλείψει ενδείξεων περί του αντιθέτου στην απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το ότι ορισμένες εταιρίες υπείχαν μεγαλύτερη ευθύνη από ό,τι άλλες, πρέπει να γίνει δεκτό ότι όλες υπέχουν ευθύνη εξίσου και, κατ' ακολουθία, οφείλουν το ίδιο ποσοστό επί των ποσών των επιβληθέντων εις ολόκληρον σε αυτές προστίμων.

45. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων οφείλω να επισημάνω, πρώτον, ότι, αν και η Επιτροπή ισχυρίζεται επανειλημμένα με την αίτηση αναιρέσεώς της ότι το Γενικό Δικαστήριο της επέβαλε την «υποχρέωση» να εξετάζει τις εσωτερικές σχέσεις αλληλέγγυας ευθύνης μεταξύ των εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου⁴³, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην πραγματικότητα δεν είναι καθόλου σαφής όσον αφορά την ύπαρξη σχετικής υποχρεώσεως. Πράγματι, μολονότι η διατύπωση της σκέψεως 153⁴⁴ φαίνεται να προϋποθέτει την ύπαρξη ανάλογης υποχρεώσεως, η χρήση του όρου «εναπόκειται στην Επιτροπή»⁴⁵ στη σκέψη 157 προκαλεί έντονες αμφιβολίες όσον αφορά την πρόθεση του Γενικού Δικαστηρίου να επιβάλει πράγματι υποχρέωση εις βάρος του εν λόγω οργάνου, πολλώ δε μάλλον διότι, εν πάση περιπτώσει, στο πλαίσιο του συστήματος το οποίο περιγράφει το Γενικό Δικαστήριο, η μη άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν φαίνεται να επιφέρει ακύρωση της αποφάσεως, αλλά συνιστά μάλλον αυτόματη εφαρμογή του κανόνα ότι η ευθύνη (και κατά συνέπεια το αναλογούν ποσοστό του προστίμου) θεωρείται ότι βαρύνει εξίσου τους συνοφειλέτες.

46. Κατόπιν των προεκτεθέντων, είναι αδιαμφισβήτητο ότι, στο πλαίσιο του συστήματος που περιγράφει το Γενικό Δικαστήριο, αναγνωρίζεται αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής να προβαίνει στον σχετικό καθορισμό, με επακόλουθο αποκλεισμό της αρμοδιότητας των εθνικών δικαστηρίων. Εξάλλου, στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος, η συναφής αρμοδιότητα είναι δυνατόν, κατ' αρχήν, να ασκείται σε κάθε περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή καταδικάζει εις ολόκληρον πλείονες στην καταβολή προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων περί ανταγωνισμού, ενώ η μη άσκηση της αρμοδιότητας αυτής σημαίνει ουσιαστικώς την εφαρμογή του κανόνα του επιμερισμού σε ίσα μέρη της ευθύνης και του προστίμου.

47. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως δέον να αναλυθεί υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων.

43 — Αυτό προκύπτει ρητώς από τα σημεία 6, 21, 30, 37, 40, 50, 56, 67, 69 και 70 της αιτήσεως αναιρέσεως της Επιτροπής και από τα αιτήματά της (βλ. συναφώς υποσημείωση 23 ανωτέρω).

44 — «Η Επιτροπή *πρέπει*, ειδικότερα, να προσδιορίζει [...] *ενδεχομένως*, τον βαθμό ευθύνης των εν λόγω εταιριών για τις συμπεριφορές αυτές» (η υπογράμμιση δική μου).

45 — «Es obliegt der Kommission» στη γερμανική, αυθεντική απόδοση στη γλώσσα της διαδικασίας και «Il appartient à la Commission» στη γαλλική, γλώσσα στην οποία συντάχθηκε η απόφαση.

α) Επί της αρμοδιότητας της Επιτροπής

48. Θα πρέπει να υπενθυμιστεί, κατ' αρχάς, ότι, σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν (άρθρο 5, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, ΣΕΕ). Όλες οι αρμοδιότητες που δεν μεταβιβάζονται με τις Συνθήκες στην Ένωση παραμένουν στα κράτη μέλη (άρθρο 4, παράγραφος 1, και άρθρο 5, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, ΣΕΕ). Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τη θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

49. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης εδράζεται στην αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την οποία το περιεχόμενο και η μορφή της δράσεως της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των σκοπών των Συνθηκών. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης υποχρεούνται να εφαρμόζουν την εν λόγω αρχή (άρθρο 5, παράγραφος 4, ΣΕΕ). Εξάλλου, κάθε θεσμικό όργανο δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες (άρθρο 13, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος ΣΕΕ).

50. Η νομοθετική βάση της εξουσίας της Επιτροπής να επιβάλλει κυρώσεις για παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης περιέχεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, ο οποίος εκδόθηκε βάσει του άρθρου 103 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 83 ΕΚ). Όπως προκύπτει από την παράγραφο 2, στοιχείο α', του εν λόγω άρθρου, η αρμοδιότητα της Ένωσης να επιβάλλει πρόστιμα σκοπεί να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τις απαγορεύσεις τις οποίες προβλέπουν οι διατάξεις περί ανταγωνισμού της ΣΛΕΕ. Εξάλλου, όπως έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο, σκοπός της εν λόγω διατάξεως είναι, μεταξύ άλλων, να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του ελέγχου των συμπράξεων και των καταχρηστικών εκμεταλλεύσεων δεσπόζουσας θέσεως⁴⁶.

51. Η εξουσία επιβολής προστίμων στις επιχειρήσεις που, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, παραβαίνουν τις διατάξεις των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ αποτελεί ίδια εξουσία της Επιτροπής που απορρέει από τις διατάξεις της Συνθήκης⁴⁷ και συνιστά ένα από τα μέσα τα οποία παρέχονται στην Επιτροπή για να μπορεί να εκπληρώσει το καθήκον επιτηρήσεως που της αναθέτει το δίκαιο της Ένωσης⁴⁸, καθώς και τον ρόλο του θεσμικού οργάνου που είναι αρμόδιο για την εφαρμογή και τη χάραξη της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του ανταγωνισμού⁴⁹.

52. Ειδικότερα, η δυνατότητα της Επιτροπής να επιβάλλει υποχρέωση καταβολής προστίμου αλληλεγγύως και σε όσους, στο πλαίσιο της οικονομικής ενότητας την οποία συνιστά η επιχείρηση, συμμετείχαν αμέσως ή εμμέσως στην παράβαση δεν προβλέπεται ρητώς από κάποιον κανόνα ανταγωνισμού της Ένωσης. Εντούτοις, η δυνατότητα αυτή αναγνωρίζεται στην Επιτροπή από τη νομολογία, διότι ο μηχανισμός της αλληλέγγυας ευθύνης συνιστά ένα επιπλέον νομικό εργαλείο που απορρέει από την ανάγκη να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της δράσεώς της με την οποία επιδιώκεται η εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης, καθώς και της καταστολής των παραβάσεών τους⁵⁰. Πράγματι, ο μηχανισμός της αλληλέγγυας ευθύνης, διευρύνοντας τον κύκλο των προσώπων από τα οποία η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την

46 — Βλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2009, C-429/07, X (Συλλογή 2009, σ. I-4833, σκέψη 34), καθώς και σημείο 34 των προτάσεών μου της 5ης Μαρτίου 2009 για την ίδια υπόθεση.

47 — Βλ. συναφώς απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Απριλίου 2006, T-279/02, Degussa κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-897, σκέψεις 86 και 87).

48 — Βλ. σκέψη 35 της αποφάσεως X (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 46) και παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. συναφώς και σημείο 37 των προτάσεών μου της 5ης Μαρτίου 2009 για την ίδια υπόθεση.

49 — Βλ. αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 105), της 28ης Φεβρουαρίου 1991, C-234/89, Δηλιμίτης κατά Henninger Bräu (Συλλογή 1991, σ. I-935, σκέψη 44) και της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-344/98, Masterfoods (Συλλογή 2000, σ. I-11369, σκέψη 46).

50 — Όσον αφορά τον σκοπό ενισχύσεως της αποτελεσματικότητας της διοικητικής δράσεως στον τομέα της εισπράξεως των οφειλών, στον οποίο σκοπεί ο μηχανισμός της αλληλέγγυας ευθύνης, βλ. σκέψη 48 της αποφάσεως της 17 Φεβρουαρίου 2011, C-78/10, Berel κ.λπ. (Συλλογή 2011, σ. I-717) σχετικά με την αλληλέγγυα ευθύνη πλειόνων οφειλετών για την ίδια τελωνειακή υποχρέωση.

καταβολή του συνόλου των προστίμων, ευνοεί την πραγματική εκτέλεση της κυρώσεως, περιορίζοντας τους κινδύνους αφερεγγυότητας και δόλιων ενεργειών για την αποφυγή της πληρωμής, και συμβάλλει κατ' αυτόν τον τρόπο, όπως επισημαίνεται εξάλλου με τη σκέψη 151 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στον αποτρεπτικό σκοπό εξασφάλισης της συμμορφώσεως των επιχειρήσεων με τους κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης⁵¹.

53. Η εξουσία επιβολής κυρώσεων σε πλείονες μετέχοντες στην ίδια επιχείρηση λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης επιβάλλοντας (εξωτερικό) δεσμό αλληλέγγυας μεταξύ τους ευθύνης αναμφίβολα εμπίπτει, κατά τη γνώμη μου, στο πεδίο της εξουσίας επιβολής κυρώσεων της Επιτροπής, όπως ορίζεται με το άρθρο 103, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ και συγκεκριμενοποιείται με το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, πράγμα το οποίο, εξάλλου, δεν αμφισβητείται στο πλαίσιο της παρούσας δίκης.

54. Καθόσον αφορά, ειδικότερα, τον καθορισμό των λεγόμενων εσωτερικών σχέσεων αλληλέγγυας ευθύνης, επισημαίνω ότι ούτε από το κείμενο ούτε από τη ratio του άρθρου 103, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ και του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, προκύπτει κάποιο στοιχείο που να απαγορεύει στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας της να επιβάλλει πρόστιμα σε επιχειρήσεις για παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού, να καθορίζει το ποσοστό που πρέπει να φέρει κάθε οφειλέτης ο οποίος καταδικάζεται στην εις ολόκληρον καταβολή του προστίμου, εάν το κρίνει αναγκαίο, σε συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να διασφαλιστεί η επίτευξη του σκοπού τον οποίο επιδιώκει η άσκηση της εξουσίας επιβολής κυρώσεων, με άλλα λόγια η εξασφάλιση της συμμορφώσεως με τις απαγορεύσεις τις οποίες προβλέπουν οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, στο μέτρο που αυτό απαιτείται για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών, δεν είναι δυνατόν, κατά τη γνώμη μου, να αποκλειστεί *in abstracto* η αρμοδιότητα της Επιτροπής να καθορίζει, στο πλαίσιο της εξουσίας επιβολής προστίμων που ασκεί, τον εσωτερικό επιμερισμό του προστίμου μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών⁵².

55. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, ο καθορισμός των αναλογούντων ποσοστών που βαρύνουν τους συνοφειλέτες οι οποίοι καταδικάστηκαν εις ολόκληρον στην καταβολή του προστίμου φρονώ ότι καθίσταται απαραίτητος λόγω απαιτήσεων σχετικών με τη συμμόρφωση προς αρχές, όπως η αρχή της ασφάλειας δικαίου ή η αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών, όπως, για παράδειγμα, στην περίπτωση –η οποία αναλύεται λεπτομερέστερα στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως⁵³– κατά την οποία, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, ο οικονομικός φορέας που διέπραξε την παράβαση δεν υφίσταται πλέον υπό τη μορφή που υφίστατο όταν διαπράχθηκε η παράβαση, η δε Επιτροπή προτίθεται, στο πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειάς της, να επιβάλει για την παράβαση αυτή εις ολόκληρον κύρωση σε νομικά πρόσωπα τα οποία δεν συνδέονται πλέον με οικονομικούς, οργανωτικούς και νομικούς δεσμούς που να δικαιολογούν τη συμμετοχή στην ίδια επιχείρηση κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού.

56. Τούτων λεχθέντων, φρονώ εντούτοις ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να καθορίζει *κατά συστηματικό τρόπο* τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου, ή ακόμα λιγότερο ότι υπέχει σχετική υποχρέωση. Κανονικά, και επιφυλασσομένων ειδικών περιπτώσεων, ένας τέτοιος καθορισμός δεν μπορεί, πράγματι, να θεμελιωθεί σε ratio ανάλογη με την

51 — Ο αποτρεπτικός σκοπός έχει αναγνωριστεί επανειλημμένα από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Βλ., αντί πολλών, αποφάσεις *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 48, σκέψη 106), της 9ης Ιουνίου 2006, C-289/04 P, *Showa Denko* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5859, σκέψη 61), της 8ης Φεβρουαρίου 2007, C-3/06 P, *Groupe Danone* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-1331, σκέψεις 37 και 47) και της 19ης Μαρτίου 2009, C-510/06 P, *Archer Daniels Midland* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-1843, σκέψεις 63, 72 και 149).

52 — Εξάλλου, τα ζητήματα που αφορούν τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου δεν νομίζω ότι μπορούν να θεωρηθούν εντελώς αλλότρια προς την εξουσία επιβολής κυρώσεων που διαθέτει η Επιτροπή, όπως φαίνεται να υποστηρίζει το εν λόγω θεσμικό όργανο. Πράγματι, τα ζητήματα αυτά μπορούν να θεωρηθούν κατά μία έννοια «η άλλη όψη του νομίσματος» σε σχέση με το πρόστιμο το οποίο, αφενός, επιβάλλεται στην επιχείρηση ως οικονομικό φορέα υπεύθυνο για την παράβαση, αφετέρου όμως, βαρύνει *in concreto*, ενδεχομένως εις ολόκληρον, οντότητες-πρόσωπα που είναι σε θέση να το καταβάλουν. Βλ., συναφώς, τις διαπιστώσεις που εκτίθενται κατωτέρω, στα σημεία 78 και 79, στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως.

53 — Βλ. κατωτέρω, σημεία 83 επ.

εκτιθέμενη στο προηγούμενο σημείο 52, η οποία δικαιολογεί την επιβολή εξωτερικού δεσμού αλληλέγγυας ευθύνης. Πράγματι, αφού ένα από τα πρόσωπα που απαρτίζουν την επιχείρηση και έχουν καταδικαστεί εις ολόκληρον καταβάλει το πρόστιμο, δηλαδή αφού εξασφαλιστεί *in concreto* η εκτέλεση της κυρώσεως που επιβλήθηκε για την παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης, οι σκοποί διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής των εν λόγω κανόνων και αποθαρρύνσεως μελλοντικών παραβάσεων, τους οποίους επιδιώκει η εξουσία επιβολής κυρώσεων της Επιτροπής, έχουν κανονικά επιτευχθεί και κατά συνέπεια ο καθορισμός των εσωτερικών σχέσεων αλληλέγγυας ευθύνης μεταξύ των εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου δεν φαίνεται εν γένει να είναι αναγκαίος για την επίτευξη των εν λόγω στόχων.

57. Συναφώς πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, όπως έχει επανειλημμένα επισημανθεί από τη νομολογία, το δίκαιο του ανταγωνισμού της Ένωσης αφορά τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων⁵⁴ οι οποίες είναι οι αποδέκτες των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης. Οι εν λόγω κανόνες συνεπώς δεν διέπουν, κατ' αρχήν, τις σχέσεις μεταξύ των φορέων που απαρτίζουν την επιχείρηση.

58. Εξάλλου, από πρακτική άποψη, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η επιβολή γενικής υποχρεώσεως στην Επιτροπή να καθορίζει σε κάθε περίπτωση το ποσοστό ευθύνης των νομικών προσώπων που μετέχουν στην οικονομική μονάδα η οποία διέπραξε την παράβαση και οι οποίες έχουν καταδικαστεί αλληλεγγύως στην καταβολή του σχετικού προστίμου θα κινδύνευε να επιβραδύνει σημαντικά τις έρευνες της Επιτροπής θέτοντας σε κίνδυνο την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης⁵⁵, στην οποία, όμως, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στο σημείο 52, σκοπεύει το νομικό εργαλείο της αλληλέγγυας ευθύνης.

59. Εν κατακλείδι, φρονώ, για τους προεκτεθέντες λόγους, ότι δεν είναι δυνατόν να αποκλειστεί *in abstracto* η δυνατότητα της Επιτροπής, στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας επιβολής κυρώσεων που διαθέτει, να καθορίζει τον εσωτερικό επιμερισμό του προστίμου μεταξύ αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών (δηλαδή τις εσωτερικές σχέσεις αλληλέγγυας ευθύνης). Εντούτοις, καθόσον η δράση της Επιτροπής κατά την άσκηση της εν λόγω εξουσίας, την οποία προβλέπουν οι Συνθήκες, περιορίζεται, δυνάμει της προαναφερθείσας αρχής της αναλογικότητας σε ό,τι είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού της, η Επιτροπή δύναται να καθορίζει τις εσωτερικές σχέσεις αλληλέγγυας ευθύνης μεταξύ εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου μόνο στον βαθμό κατά τον οποίο αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού, δηλαδή για την εξασφάλιση της συμμορφώσεως με τις απαγορεύσεις τις οποίες προβλέπουν οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης. Στην Επιτροπή εναπόκειται, ανάλογα με την περίπτωση, να εκτιμά την ανάγκη να προβεί στον εν λόγω καθορισμό, επιφυλασσομένων των περιπτώσεων στις οποίες, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 55 και θα εξεταστεί λεπτομερέστερα στα σημεία 83 επ. κατωτέρω, η ενέργεια αυτή είναι αναγκαία.

60. Όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, κατά τη γνώμη μου, αφενός, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη της Επιτροπής ότι αποκλείεται απολύτως η ύπαρξη ανάλογης αρμοδιότητάς της, ενώ αφετέρου, δεν μπορεί επίσης να γίνει δεκτό ότι, όπως προβλέπεται με τις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εναπόκειται στην Επιτροπή, κατά γενικευμένο τρόπο, να καθορίζει το ποσοστό που βαρύνει κάθε εις ολόκληρον συνοφειλέτη ο οποίος καταδικάζεται στην καταβολή προστίμου.

54 — Βλ. αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2007, C-280/06, ETI κ.λπ. (Συλλογή 2007, σ. I-10893, σκέψη 38, και παρατιθέμενη εκεί νομολογία), της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, C-97/08 P, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-8237, σκέψη 54) και, πιο πρόσφατα, αντί πολλών, αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 2012, C-628/10 P και C-14/11 P, Alliance One International κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 42 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία) και της 8ης Μαΐου 2013 C-508/11 P, ENI κατά Επιτροπής (σκέψη 82).

55 — Η λυσιτέλεια των απαιτήσεων να μην επιβραδύνεται ανατιολόγητα η ερευνητική δραστηριότητα της Επιτροπής προκειμένου να μη θιγεί η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης από το εν λόγω όργανο έχει αναγνωριστεί από τη νομολογία: βλ. συναφώς απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P και C-137/07 P, Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-8681, σκέψη 82, τέλος).

β) Επί της αρμοδιότητας των εθνικών δικαστηρίων

61. Όσον αφορά, αντιθέτως, το εύρος της δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να παρέμβουν υπό διάφορες μορφές στην εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης⁵⁶, ανάλογα με τα προνόμια που τους απονέμουν οι αντίστοιχες εθνικές ρυθμίσεις. Πράγματι, τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατόν να κληθούν να εφαρμόσουν τους εν λόγω κανόνες σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών ή να παρέμβουν υπό την ιδιότητα αρχής επιφορτισμένης με την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή ακόμα ως δικαστήρια ενώπιον των οποίων ασκούνται προσφυγές κατά διοικητικών αποφάσεων.

62. Εντούτοις, η ειδική λειτουργία που έχει ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο της εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης έγκειται στην προστασία των δικαιωμάτων τα οποία εγγυώνται οι εν λόγω κανόνες στο πλαίσιο διαφορών μεταξύ ιδιωτών⁵⁷. Από την άποψη αυτή, τα εθνικά δικαστήρια διαδραματίζουν ρόλο συμπληρωματικό και διαφορετικό σε σχέση με τον ρόλο που έγκειται στη διοικητική εφαρμογή, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού⁵⁸.

63. Επισημαίνω, κατ' αρχάς, ότι τόσο η προσέγγιση την οποία ακολούθησε το Γενικό Δικαστήριο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση⁵⁹ όσο και η προσέγγιση που ακολούθησε η Επιτροπή με την αίτηση αναιρέσεως θεμελιώνονται στην ύπαρξη αποκλειστικής αρμοδιότητας καθορισμού του ποσοστού που αναλογεί σε κάθε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτη του προστίμου, ο οποίος, κατά το Γενικό Δικαστήριο εναπόκειται στην Επιτροπή, ενώ κατά την Επιτροπή εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια. Εντούτοις, δεν αντιλαμβάνομαι για ποιο λόγο θα ήταν απολύτως απαραίτητο να ακολουθηθεί προσέγγιση βάσει της οποίας ανατίθεται σε ένα όργανο αποκλειστική αρμοδιότητα αποκλείοντας την ύπαρξη αρμοδιότητας άλλου οργάνου. Συναφώς επισημαίνω ότι το σύστημα εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού θεμελιώνεται –ιδίως μετά τον εκσυγχρονισμό της εφαρμογής των εν λόγω κανόνων διά του κανονισμού 1/2003– σε σύστημα συντρεχουσών και παράλληλων αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και των εθνικών αρχών των κρατών μελών (συμπεριλαμβανομένων των εθνικών δικαστηρίων)⁶⁰.

64. Σε αυτή την προοπτική, φρονώ, κατά συνέπεια, ότι, καθόσον σε μια διαφορά ενώπιον εθνικού δικαστηρίου τίθενται ζητήματα σχετικά με τις εσωτερικές σχέσεις αλληλέγγυας ευθύνης για την καταβολή προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης, τα οποία εμπεριέχουν αξίωση προστασίας των δικαιωμάτων του συνοφειλέτη, το εθνικό δικαστήριο δύναται να θεωρηθεί αρμόδιο να κρίνει ανάλογα ζητήματα υπό την προϋπόθεση η Επιτροπή να μην έχει ασκήσει για τα ζητήματα αυτά τη συναφή αρμοδιότητά της.

65. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί αν –και για ποιο λόγο– ο εις ολόκληρον συνοφειλέτης που κατέβαλε το σύνολο του προστίμου στην Επιτροπή διαθέτει έναντι των λοιπών συνοφειλετών δικαίωμα αναγωγής όσον αφορά το ποσοστό του προστίμου που τους αναλογεί το οποίο, εφόσον το ζήτημα της εσωτερικής εις ολόκληρον ευθύνης δεν αντιμετωπίστηκε από την Επιτροπή, να δύναται να προβάλει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου.

56 — Βλ. σημείο 2 της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ (ΕΕ 2004, C 101, σ. 54).

57 — Βλ. έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1/2003 και απόφαση Masterfoods (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 49, σκέψη 47). Η λειτουργία αυτή εντάσσεται στην ευρύτερη λειτουργία που αναγνωρίζεται από τη νομολογία στα εθνικά δικαστήρια, σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να διασφαλίζουν την ένδικη προστασία των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δικαίωμα της Ένωσης. Συναφώς, βλ. απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007, C-432/05, Unibet (Συλλογή 2007, σ. I-2271, σκέψη 38 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

58 — Βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, T-24/90, Automec κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-2223, σκέψη 85) και σημείο 4 της προπαρατεθείσας στην υποσημείωση 56 ανακοινώσεως της Επιτροπής.

59 — Βλ. σκέψη 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

60 — Βλ. εικοστή δεύτερη και τριακοστή πρώτη αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 1/2003 και τίτλο II του κανονισμού. Βλ. επίσης σκέψη 56 της αποφάσεως Masterfoods (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 49)

66. Συναφώς δηλώνω εξαρχής ότι συμφωνώ με το Γενικό Δικαστήριο το οποίο, με τη σκέψη 155 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, επισήμανε ότι «η έννοια “εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή των προστίμων” είναι αυτοτελής έννοια [του δικαίου της Ένωσης] η οποία πρέπει να ερμηνεύεται με αναφορά στους σκοπούς και στο σύστημα του δικαίου του ανταγωνισμού στο οποίο αυτή ανήκει». Εξάλλου, από τις διαπιστώσεις που εξέθεσα ανωτέρω, στα σημεία 52 έως 59 των προτάσεων αυτών, προκύπτει ότι ο όρος αλληλέγγυα και εις ολόκληρον ευθύνη δέον να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των εν λόγω σκοπών και στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος⁶¹.

67. Ανεξαρτήτως των προεκτεθέντων, εντούτοις, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η απόφαση της Επιτροπής με την οποία πλείονες καταδικάστηκαν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στην καταβολή προστίμου αναμφισβήτητα παράγει ορισμένες έννομες συνέπειες οι οποίες ενδέχεται να δημιουργήσουν σχέσεις οφειλέτη/πιστωτή μεταξύ των εν λόγω προσώπων. Πράγματι, η απόφαση της Επιτροπής γεννά αλληλέγγυα και εις ολόκληρον υποχρέωση όλων των καταδικασθέντων στην καταβολή του προστίμου. Η καταβολή εκ μέρους ενός από τα εν λόγω πρόσωπα του συνολικού ποσού του προστίμου το οποίο του επιβλήθηκε από κοινού με άλλους, αποδεσμεύοντας όλους τους λοιπούς συνοφειλέτες έναντι της Επιτροπής, γεννά δικαίωμα αναγωγής του εξοφλήσαντος συνοφειλέτη. Φρονώ ότι η γένεση ανάλογου δικαιώματος συνιστά τη λογική συνέπεια της εξοφλήσεως από ένα μόνο πρόσωπο οφειλής την οποία υπέχει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με άλλους, οι οποίοι καταδικάστηκαν για την ίδια παράνομη ενιαία συμπεριφορά με την οποία παραβίασαν ρύθμιση της Ένωσης (και ειδικότερα τους κανόνες ανταγωνισμού).

68. Εντούτοις, αυτό το δικαίωμα αναγωγής δεν είναι δυνατόν, κατά τη γνώμη μου, να νοηθεί ως δικαίωμα το οποίο απονέμει στους ιδιώτες το δίκαιο της Ένωσης και του οποίου τη δικαστική προστασία πρέπει να εξασφαλίσουν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα δικαστήρια⁶². Πράγματι, δεν κρίνω ότι υφίσταται κάποιο στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι οι ρυθμίσεις της Ένωσης περί ανταγωνισμού προβλέπουν άμεσο δικαίωμα του εις ολόκληρον συνοφειλέτη να του επιστραφεί το ποσοστό του ολοσχερώς καταβληθέντος προστίμου που αναλογεί στους λοιπούς συνοφειλέτες. Αντιθέτως, φρονώ ότι πρόκειται μάλλον για απλό δικαίωμα πιστώσεως απορρέον από την εκπλήρωση υποχρέωσης, η οποία όντως απορρέει από πράξη της Ένωσης με την οποία επιβλήθηκαν αλληλεγγύως υποχρεώσεις σε πλείονες. Η ύπαρξη και η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος πιστώσεως δεν διέπονται όμως, κατά τη γνώμη μου, από το δίκαιο της Ένωσης, αλλά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εθνικού δικαίου.

69. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αιτήματος αναγωγής, σύμφωνα με τους κανόνες του οικείου εθνικού δικαίου, να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υφίσταται ενδεχομένως δικαίωμα αναγωγής του αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτη που κατέβαλε ολοσχερώς το πρόστιμο και να εφαρμόσει τους σχετικούς κανόνες –ουσιαστικούς και δικονομικούς– τους οποίους προϋποθέτει η άσκηση ανάλογου δικαιώματος. Στο πλαίσιο της ασκήσεως της εν λόγω αρμοδιότητας, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να κάνει χρήση των μηχανισμών συνεργασίας με την Επιτροπή που προβλέπει ο κανονισμός 1/2003.

70. Το εθνικό δικαστήριο δύναται ασφαλώς να κρίνει το δικαίωμα αναγωγής του συνοφειλέτη και, κατά συνέπεια, να καθορίσει τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου, μόνο καθόσον δεν το έχει πράξει η Επιτροπή στο πλαίσιο της ασκήσεως των αρμοδιοτήτων της βάσει του κριτηρίου που προαναφέρθηκε στο σημείο 59. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο ρόλος του εθνικού δικαστηρίου περιορίζεται σε ρόλο δικαστηρίου εκτελέσεως.

61 — Πράγματι, από τις διαπιστώσεις αυτές προκύπτει ότι, όσον αφορά τις «εσωτερικές» πτυχές της αλληλέγγυας ευθύνης, η εν λόγω έννοια εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και στις αρμοδιότητες της Επιτροπής μόνον καθόσον χρησιμεύει για την επίτευξη των ειδικών σκοπών που προβλέπονται στις Συνθήκες σχετικά με την άσκηση της εξουσίας επιβολής κυρώσεων η οποία απονέμεται στην Επιτροπή.

62 — Βλ. ανωτέρω, υποσημείωση 57.

γ) Συμπέρασμα επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

71. Εν κατακλείδι, καθόσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, φρονώ ότι από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι εναπόκειται αποκλειστικά στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς της περί επιβολής προστίμων, να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες όσον αφορά τα ποσά για την καταβολή των οποίων θεωρήθηκαν από κοινού υπεύθυνες, το καθήκον δε αυτό δεν μπορεί να ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Οι συγκεκριμένες συνέπειες αυτής της πλάνης θα αναλυθούν κατωτέρω, στα σημεία 125 επ.

2. Επί του τρίτου και του εβδόμου λόγου αναιρέσεως οι οποίοι αντλούνται, αντιστοίχως, από πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία των αρχών της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων και της ευθύνης των επιχειρήσεων για τις παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης και συνακόλουθο περιορισμό της εξουσίας της Επιτροπής να καθορίζει τα πρόσωπα στα οποία καταλογίζεται η ευθύνη για την παράβαση

72. Αφού διευκρινίστηκαν τα ζητήματα που αφορούν την αρμοδιότητα, τα οποία λογικώς προηγούνται των υπολοίπων, κρίνω σκόπιμο να εξετάσω πλέον τον τρίτο λόγο αναιρέσεως της Επιτροπής, από κοινού με τον έβδομο λόγο, ο οποίος φρονώ ότι αποτελεί παρακολούθημα του τρίτου. Πράγματι, με αυτούς τους λόγους αναιρέσεως τίθενται ορισμένα θεμελιώδη ζητήματα αρχής τα οποία, κατά την άποψή μου, δέον να αναλυθούν πριν εξεταστούν οι λοιποί λόγοι αναιρέσεως.

73. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι, ως απόρροια της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων, κάθε αποδέκτης αποφάσεως με την οποία καταδικάζεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στην καταβολή προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού πρέπει να μπορεί να συναγάγει από την απόφαση αυτή το αντίστοιχο ποσοστό που θα πρέπει να τον βαρύνει στις εσωτερικές σχέσεις με τους εις ολόκληρον συνοφειλέτες, μετά την καταβολή του προστίμου στην Επιτροπή. Ο καθορισμός της ατομικής ευθύνης κάθε εταιρίας, στον οποίο θεμελιώνεται ο καθορισμός του ποσοστού που αναλογεί σε κάθε εις ολόκληρον συνοφειλέτη, τον οποίο επέβαλε στην Επιτροπή το Γενικό Δικαστήριο, είναι, κατά την άποψη της Επιτροπής, ασύμβατος με την έννοια της επιχειρήσεως ως αποδέκτη των απαγορεύσεων που θεσπίζονται με τα άρθρα 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ και ως υπεύθυνης για την παραβίασή τους. Με τον έβδομο λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η υποχρέωση που της επέβαλε το Γενικό Δικαστήριο θίγει αδικαιολόγητα την εξουσία της να προσδιορίζει εκείνους στους οποίους καταλογίζεται, στο εσωτερικό της επιχειρήσεως, η ευθύνη για την παράβαση.

74. Θα πρέπει, κατ' αρχάς, να υπενθυμιστεί ότι η αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων, στην οποία, όπως προκύπτει από το σημείο 20 ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο θεμελίωσε, με τη σκέψη 153 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την απαίτηση να καθορίζει η Επιτροπή το ποσοστό που αναλογεί σε κάθε εταιρία συνοφειλέτιδα του προστίμου, είναι παρακολουθηματική της αρχής της προσωπικής ευθύνης και συνιστά, μαζί με αυτή, θεμελιώδη εγγύηση του ποινικού δικαίου η

οποία περιορίζει την εκ μέρους των δημοσίων αρχών άσκηση του *jus puniendi*⁶³. Οι αρχές αυτές είναι εφαρμοστέες στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, ακόμα και επί νομικών προσώπων⁶⁴, λόγω του προσιδιάζοντος προς αυτόν του ποινικού δικαίου χαρακτήρα των κυρώσεων που δύναται να επιβάλει η Επιτροπή για αντίθετη προς τις αρχές του ανταγωνισμού συμπεριφορά⁶⁵.

75. Ειδικότερα, δυνάμει της αρχής της προσωπικής ευθύνης, η οποία με τη σειρά της απορρέει από την αρχή της υπαιτιότητας⁶⁶, κάθε πρόσωπο ευθύνεται μόνο για τις πράξεις του⁶⁷. Δυνάμει της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων, ειδικότερα, δύναται να επιβληθεί ποινή σε ένα πρόσωπο αποκλειστικά για πράξεις που του προσάπτονται ατομικώς⁶⁸. Κατά συνέπεια, δυνάμει της εν λόγω αρχής, η παράβαση δεν μπορεί να καταλογιστεί παρά μόνο στον ίδιο τον δράστη⁶⁹ και, κατά συνέπεια, ποινή δεν μπορεί να επιβληθεί παρά μόνο στον ίδιο τον ένοχο⁷⁰.

76. Εξάλλου, όπως επισήμανα ανωτέρω, στο σημείο 57, το δίκαιο ανταγωνισμού της Ένωσης διέπει τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα του νομικού καθεστώτος που τον διέπει και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του⁷¹. Συναφώς το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει επίσης ότι η έννοια της επιχειρήσεως, σε αυτό το πλαίσιο, καλύπτει κάθε οικονομική ενότητα –από την άποψη της συμφωνίας–, έστω και αν από νομική άποψη η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα⁷².

63 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer της 11ης Φεβρουαρίου 2003 στην υπόθεση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P, C-219/00 P, Συλλογή 2003, σ. I-123, σημείο 63) και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Y. Bot της 26ης Οκτωβρίου 2010 στις υποθέσεις, αντιστοίχως, ArcelorMittal Luxembourg κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά ArcelorMittal Luxembourg κ.λπ. (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2011, C-201/09 P και 216/09 P, Συλλογή 2011, σ. I-2239, σημείο 181) και ThyssenKrupp Nirosta κ.λπ. κατά Επιτροπής (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2011, C-352/09 P, Συλλογή 2011, σ. I-2359, σημείο 162).

64 — Βλ. συναφώς τις απόψεις που ανέπτυξε ο γενικός εισαγγελέας D. Ruiz-Jarabo Colomer στο σημείο 65 των προτάσεών του στην υπόθεση Aalborg Portland (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση).

65 — Όσον αφορά τον προσιδιάζοντα προς αυτόν του ποινικού δικαίου χαρακτήρα των κυρώσεων, βλ., πρόσφατα, σημείο 40 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 28ης Φεβρουαρίου 2013, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 18ης Ιουνίου 2013, C-681/11, Schenker und Co AG κ.λπ. με περαιτέρω πολυάριθμες παραπομπές στην εφαρμογή από το Δικαστήριο, κατά πάγια νομολογία, αρχών του ποινικού δικαίου στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού. Επισημαίνεται επίσης ότι το ΕΔΔΑ αναγνώρισε, με την απόφαση Menarini Diagnostics κατά Ιταλίας της 27ης Σεπτεμβρίου 2011 (προσφυγή 43509/08, σκέψεις 38 έως 45), τον ποινικό χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ, προστίμου που επιβλήθηκε δυνάμει της ιταλικής ρυθμίσεως περί προστασίας του ανταγωνισμού από την εθνική αρχή ανταγωνισμού (Autorità garante della concorrenza e del mercato).

66 — Βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 3ης Ιουλίου 2007, στην υπόθεση ETI (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σημείο 71) και, όσον αφορά την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων, σημείο 63 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στην υπόθεση Aalborg Portland (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63). Συναφώς υπενθυμίζεται ότι η αρχή της υπαιτιότητας λαμβάνεται υπόψη και στον κανονισμό 1/2003, και συγκεκριμένα στο άρθρο 23, παράγραφος 2, το οποίο θέτει ως προϋπόθεση για την επιβολή προστίμων λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού την ύπαρξη προθέσεως ή αμελείας.

67 — Βλ. σημείο 162 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Y. Bot στην υπόθεση ThyssenKrupp Nirosta (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63). Συναφώς βλ. και σημείο 74 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Γ. Κοσμά της 15ης Ιουλίου 1997 στην υπόθεση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 26).

68 — Η αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων διατυπώθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο με διάφορες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου, μεταξύ των οποίων και με την αναιρεσιβαλλόμενη (βλ. σκέψη 122 με άλλες παραπομπές στη νομολογία). Με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2005, C-65/02 P και C-73/02 P, ThyssenKrupp Stainless κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-6773, σκέψη 82), το Δικαστήριο έδωσε αυτόν τον ορισμό της εν λόγω αρχής, έστω και χωρίς να τη χαρακτηρίσει ρητώς αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων.

69 — Βλ. σημείο 63 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στην υπόθεση Aalborg Portland (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63).

70 — Βλ. σημείο 181 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Y. Bot στην υπόθεση ArcelorMittal Luxembourg (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63) και σημείο 162 των προτάσεων του ίδιου γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση ThyssenKrupp Nirosta (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63).

71 — Βλ. συναφώς τη νομολογία που παρατίθεται στην υποσημείωση 54 ανωτέρω.

72 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1984, 170/83, Hydroterm (Συλλογή 1984, σ. 2999, σκέψη 11) και της 14ης Δεκεμβρίου 2006, C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (Συλλογή 2006, σ. I-11987, σκέψη 40). Πιο πρόσφατα, βλ. επίσης, μεταξύ πλείονων, αποφάσεις Alliance One International κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 42) και ENI κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 82).

77. Πάντα κατά πάγια νομολογία, όταν ένας τέτοιος οικονομικός φορέας παραβαίνει τους κανόνες του ανταγωνισμού, η παράβαση του καταλογίζεται σύμφωνα με την αρχή της προσωπικής ευθύνης⁷³. Κατά συνέπεια, η αρχή της προσωπικής ευθύνης εφαρμόζεται κατά κύριο λόγο στην επιχείρηση η οποία, ως αποδέκτης των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης, εφόσον διαπράξει εκ προθέσεως ή εξ αμελείας παράβαση των κανόνων αυτών, πρέπει, ως ενιαίος οικονομικός φορέας, να υποστεί τις κυρώσεις, έστω και αν δεν διαθέτει κατ' ανάγκη ίδια νομική προσωπικότητα⁷⁴.

78. Εντούτοις, αν η επιχείρηση που διέπραξε την παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού απαρτίζεται από πλείονα νομικά πρόσωπα, τίθεται το ερώτημα σε ποιον ή ποιους θα καταλογιστεί *in concreto* η παράβαση με την επιβολή εις βάρος τους προστίμου. Πράγματι, μολονότι οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης απευθύνονται στις επιχειρήσεις και είναι άμεσα εφαρμοστέοι σε αυτές, ανεξαρτήτως της οργανώσεως και της νομικής μορφής τους, από την απαιτούμενη πρακτική αποτελεσματικότητα των κανόνων αυτών απορρέει ότι η απόφαση της Επιτροπής με την οποία καταλογίζεται η παράβαση και επιβάλλονται κυρώσεις δέον να απευθύνεται *in concreto* σε οντότητες-πρόσωπα κατά των οποίων είναι δυνατόν να εκτελεστούν προκειμένου να επιτευχθεί η εξόφληση του σχετικού προστίμου⁷⁵.

79. Ακριβώς αυτή η δυαδικότητα μεταξύ της έννοιας της επιχειρήσεως ως οικονομικής οντότητας αποδέκτη των κανόνων ανταγωνισμού, αφενός, και των μεμονωμένων νομικών προσώπων τα οποία υποχρεώθηκαν να καταβάλουν το πρόστιμο, αφετέρου, προκαλεί ορισμένη αβεβαιότητα όσον αφορά το πεδίο *in concreto* εφαρμογής των προαναφερθεισών αρχών οι οποίες, παρά τη νομολογία του Δικαστηρίου που προεκτέθηκε στο σημείο 77, συχνά δεν εφαρμόζονται σε σχέση με την επιχείρηση καθεαυτή, αλλά με τα μεμονωμένα νομικά πρόσωπα που την απαρτίζουν⁷⁶.

80. Συναφώς φρονώ, εντούτοις, ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι, στην περίπτωση επιχειρήσεως που απαρτίζεται από πλείονα νομικά πρόσωπα, οι οντότητες που μετέχουν στην επιχείρηση, καθώς και το πρόσωπο το οποίο ασκεί καθοριστική επιρροή επ' αυτών, μπορούν να θεωρηθούν από κοινού φορείς μιας ενιαίας επιχειρήσεως κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού και φέρουν ευθύνη για τις

73 — Απόφαση Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 56 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία), καθώς και, αντί πολλών, αποφάσεις της 20ής Ιανουαρίου 2011, C-90/09 P, General Química κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-1, σκέψη 36 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία), ArcelorMittal Luxembourg (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63, σκέψη 95) και της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-520/09 P, Arkema κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 37).

74 — Συναφώς, βλ. επίσης, πρόσφατα, τις διαπιστώσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 101 επ. και στη σκέψη 129 της αποφάσεως της 18ης Ιουλίου 2013, C-501/11, Schindler Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής. Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται εμμέσως και από το γράμμα του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, σύμφωνα με το οποίο το πρόστιμο επιβάλλεται στην *επιχείρηση* η οποία, *εκ προθέσεως ή εξ αμελείας*, διαπράττει παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού. Επομένως, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει υποχρέωση της Επιτροπής, άπαξ μια παράβαση έχει διαπραχθεί από πλείονες επιχειρήσεις, να εξετάζει τη σχετική βαρύτητα της συμμετοχής καθεμιάς από αυτές [βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 26, σκέψη 150) και της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-4235, σκέψη 110)] και να εξατομικεύει την κύρωση με γνώμονα τη συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των σχετικών επιχειρήσεων [βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-4405, σκέψη 44)].

75 — Βλ. απόφαση Akzo Nobel (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 57). Βλ. συναφώς τις απόψεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott με τις προτάσεις της στις υποθέσεις ETI (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, ιδίως σημεία 68 και 69) και Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, ιδίως σημεία 36 και 37). Συναφώς βλ. και προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, που ορίστηκε για να ασκήσει καθήκοντα γενικού εισαγγελέα, της 10ης Ιουλίου 1991, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-1/89 (Συλλογή 1991, σ. II-867, και ιδίως σ. II-916). Η πρακτική της επιβολής προστίμων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για τις παραβάσεις που διαπράττονται από επιχειρήσεις δύναται να αιτιολογηθεί με παραπομπή στο άρθρο 299 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο οι πράξεις της Επιτροπής που επιβάλλουν χρηματική υποχρέωση εις βάρος προσώπων, εκτός των κρατών, είναι τίτλοι εκτελεστοί, η δε αναγκαστική εκτέλεση διέπεται από τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας που ισχύει στο κράτος στην επικράτεια του οποίου γίνεται. Κατά συνέπεια, το εν λόγω άρθρο αναφέρεται σε πρόσωπα (φυσικά ή νομικά) που διαθέτουν νομική προσωπικότητα, και όχι σε υποκείμενα δικαίου, όπως μπορεί να είναι σε ορισμένες περιπτώσεις μια επιχείρηση που δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα [συναφώς βλ. και υποσημείωση 24 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54)].

76 — Ως παράδειγμα, εκτός από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, μπορεί να αναφερθεί η πρόσφατη απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 2013, T-146/09, Parker κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψεις 83 επ.) με την οποία καθίσταται σαφές ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε την αρχή της προσωπικής ευθύνης στις μεμονωμένες εταιρίες που απαρτίζουν την επιχείρηση και όχι (αποκλειστικά) στην επιχείρηση καθεαυτή (βλ. ιδίως σκέψη 101). Εντούτοις, δεν μπορώ παρά να επισημάνω συναφώς τη σαφή αντίφαση που παρουσιάζει κατά τα φαινόμενα η νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου, όταν το Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου να απορρίψει επιχειρήματα των προσφευγουσών διακηρύσσει ότι η αρχή της προσωπικής ευθύνης «έχει εφαρμογή στις επιχειρήσεις και όχι στις εταιρίες» [βλ. αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2012, T-356/06, Koninklijke Volker Wessels Stevin κατά Επιτροπής (σκέψη 38, τέλος) και T-347/06, Nynäs Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 40, τέλος)].

πράξεις της επιχειρήσεως αυτής⁷⁷. Για τον λόγο αυτόν, όταν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι η επιχείρηση παρέβη, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, τους κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης, δύναται να διαπιστώσει αλληλέγγυα προσωπική ευθύνη όλων των φορέων που απαρτίζουν την οικονομική οντότητα⁷⁸ και συμμετείχαν αμέσως ή εμμέσως, με ενιαία συμπεριφορά⁷⁹, στην παράβαση.

81. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το Δικαστήριο έκρινε ότι συνάδει με την αρχή της προσωπικής ευθύνης –αλλά και με τον στόχο της ουσιαστικής εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού– ο καταλογισμός αλληλέγγυας και εις ολόκληρον ευθύνης στα νομικά πρόσωπα που μετείχαν στην παράβαση και, μαζί με αυτά, στο πρόσωπο που ασκούσε καθοριστική επιρροή επ’ αυτών, ακριβώς διότι τα εν λόγω πρόσωπα μετέχουν στην ίδια οικονομική οντότητα και, για τον λόγο αυτόν, αποτελούν μία και μόνη επιχείρηση κατά την έννοια της προμνημονευθείσας στο σημείο 76 νομολογίας⁸⁰. Πάντοτε λόγω της συμμετοχής στην ίδια επιχείρηση και προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εκτέλεση της κυρώσεως, το Δικαστήριο δέχεται τη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής να αποφασίζει αν θα επιβάλει κυρώσεις μόνο στη θυγατρική που μετείχε στην παράβαση ή μόνο στην επικεφαλής εταιρία που την ήλεγχε κατά τον χρόνο συμμετοχής στην παράβαση⁸¹ ή και στις δύο εις ολόκληρον⁸².

82. Από τα προεκτεθέντα, καθώς και από τη ratio του μηχανισμού της αλληλέγγυας ευθύνης, όπως εκτέθηκε ανωτέρω στο σημείο 52, προκύπτει ότι η δυνατότητα που αναγνωρίζεται στην Επιτροπή να καταδικάζει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον πλείονα πρόσωπα στην καταβολή προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων της Ένωσης περί ανταγωνισμού απορρέει από την ίδια την έννοια της επιχειρήσεως και δικαιολογείται μόνο καθόσον οι εν λόγω οντότητες μετέχουν –ή μετείχαν– στον ενιαίο οικονομικό φορέα που κρίνεται υπεύθυνος για την παράβαση. Με άλλα λόγια, προϋπόθεση για να δύναται η Επιτροπή να καταδικάσει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στην καταβολή προστίμου που επιβάλλεται λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης είναι οι οντότητες που καταδικάζονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον να ανήκουν –ή να ανήκαν– στην ίδια οικονομική οντότητα, η οποία διέπραξε την παράβαση και στην οποία καταλογίζεται προσωπικώς⁸³. Οι εν λόγω οντότητες που μετέχουν σε ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού μπορούν συνεπώς να θεωρηθούν προσωπικώς, και ενδεχομένως αλληλεγγύως, υπεύθυνες για τις πράξεις της επιχειρήσεως⁸⁴.

77 — Βλ. σημείο 97 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54). Συναφώς βλ. και απόφαση General Química κ.λπ. κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 73, σκέψη 38).

78 — Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, απόφαση Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 77) και σημείο 97 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην ίδια υπόθεση. Βλ. και απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-294/98 P, Metsä-Serla κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-10065, σκέψη 34).

79 — Λόγω των οργανωτικών, οικονομικών και νομικών δεσμών που επιτρέπουν σε αυτούς τους φορείς να ασκούν αποφασιστική επιρροή στα πρόσωπα που διέπραξαν αμέσως την παράβαση [βλ. σκέψη 34 της αποφάσεως Metsä-Serla (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση)].

80 — Βλ., με ανάλογο σκεπτικό, αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 41) και Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 59 σε συνδυασμό με τη σκέψη 61), καθώς και σημείο 97 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54).

81 — Βλ. σκέψεις 81 έως 84 της αποφάσεως Erste Group Bank (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 55), με την οποία επικυρώθηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-5169, σκέψη 331).

82 — Βλ., μεταξύ πλειόνων, αποφάσεις Akzo Nobel (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψεις 59 και 61) και General Química (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 73, σκέψεις 38 και 40). Βλ. επίσης προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 12ης Ιανουαρίου 2012 στην υπόθεση Alliance One International κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 54).

83 — Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, σκέψη 167 της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Σεπτεμβρίου 2010, T-40/06, Trioplast Industrier κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. II-4893).

84 — Με την απόφαση της 31ης Μαρτίου 2009, T-405/06, ArcelorMittal Luxembourg SA κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. II-789, σκέψη 117), το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η αλληλέγγυα ευθύνη φαίνεται να αποτελεί φυσική συνέπεια του καταλογισμού της συμπεριφοράς μιας εταιρίας σε μιαν άλλη, ιδίως οσάκις οι δύο αυτές εταιρίες συνιστούν ενιαία επιχείρηση.

83. Τι συμβαίνει όμως αν ένα (ή περισσότερα) από τα νομικά πρόσωπα που συμμετείχαν στην παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού ως μέλη ενιαίου οικονομικού φορέα παύσει να συμμετέχει σε αυτόν, για παράδειγμα –όπως εν προκειμένω σε σχέση με τη SEHV και τη Magrini– κατόπιν εκχωρήσεως που έλαβε χώρα κατά την περίοδο ισχύος της συμπράξεως, κατά τρόπο ώστε, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής δεν μετέχει πλέον στον οικονομικό φορέα που διέπραξε την παράβαση; Δύναται και στην περίπτωση αυτή η Επιτροπή να καταδικάσει το εν λόγω νομικό πρόσωπο για την παράβαση αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τις οντότητες με τις οποίες μετείχε στον ενιαίο οικονομικό φορέα;

84. Φρονώ, κατ' αρχάς, ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, κατ' εφαρμογή όσων εκτέθηκαν ανωτέρω, στο σημείο 80, οι οντότητες που μετείχαν στην οικονομική ενότητα συνεχίζουν να ευθύνονται προσωπικά και εις ολόκληρον, για τις πράξεις του οικονομικού φορέα στον οποίο μετείχαν κατά τη διάρκεια υπάρξεώς του⁸⁵. Δεδομένου δε ότι ο αλληλέγγυος καταλογισμός της συνολικής παράνομης συμπεριφοράς σε κάθε νομικό πρόσωπο που συμμετέχει, ή συμμετείχε, κατά τον χρόνο της συμπεριφοράς, στον οικονομικό φορέα δικαιολογείται λόγω της ενιαίας φύσεως της συμπεριφοράς του εν λόγω φορέα στην αγορά, τα εν λόγω νομικά πρόσωπα συνεχίζουν να ευθύνονται έναντι της Επιτροπής για την καταβολή του συνόλου του προστίμου⁸⁶.

85. Εντούτοις, μολονότι η οικονομική οντότητα, υπό τη μορφή που είχε κατά τον χρόνο της παραβάσεως, δεν υφίσταται πλέον κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής, σε περίπτωση καταδίκης εις ολόκληρον για την καταβολή του προστίμου, η αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών επιβάλλει, κατά τη γνώμη μου, την ύπαρξη ασφάλειας δικαίου όσον αφορά την επιμέτρηση της κυρώσεως για τις οντότητες που δεν συνιστούν οικονομική ενότητα. Οι εν λόγω οντότητες, μολονότι, όσον αφορά τις εξωτερικές τους σχέσεις, παραμένουν υπεύθυνες έναντι της Επιτροπής για την καταβολή του συνόλου του προστίμου για τη διαπραχθείσα από την επιχείρηση παράβαση, δεδομένου ότι δεν μετέχουν πλέον σε ενιαία οικονομική οντότητα κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, πρέπει να μπορούν να γνωρίζουν το ποσοστό που τους αναλογεί στις εσωτερικές σχέσεις με τους εις ολόκληρον συνοφειλέτες τους, με τους οποίους δεν συνδέονται πλέον με επαρκή οικονομικό, οργανωτικό και νομικό δεσμό που θα δικαιολογούσε την από κοινού συμμετοχή τους σε οικονομική οντότητα⁸⁷.

86. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, στην περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή, στο πλαίσιο της προεκτεθείσας διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει να αποφασίζει σε ποιους θα επιβάλει κυρώσεις για τη συμπεριφορά για την οποία ευθύνεται η επιχείρηση, κρίνει σκόπιμο να ορίσει ότι υφίσταται αλληλέγγυα ευθύνη των οντοτήτων που συμμετείχαν στην οικονομική ενότητα κατά τον χρόνο της παραβάσεως, αλλά δεν μετέχουν στην ίδια οικονομική ενότητα κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, δεν απαλλάσσεται της υποχρεώσεως να ορίσει το ποσοστό του προστίμου, το οποίο αναλογεί στην οντότητα που δεν διαθέτει πλέον δεσμούς οι οποίοι να δικαιολογούν συμμετοχή της στην οικονομική ενότητα, στις εσωτερικές σχέσεις με τους λοιπούς συνοφειλέτες. Συναφώς επισημαίνεται ότι η επιβολή εις ολόκληρον κυρώσεως στις εν λόγω οντότητες αποτελεί απλή δυνατότητα που επαφίεται στη διακριτική εκτίμηση της Επιτροπής⁸⁸.

85 — Βλ. συναφώς σκέψεις 139 έως 141 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και παρατιθέμενη εκεί νομολογία.

86 — Συναφώς φρονώ ότι οι προαναφερθέντες στο σημείο 52 λόγοι που άπτονται της αποτελεσματικής εκτελέσεως της κυρώσεως συνεχίζουν να δικαιολογούν, και σε μια τέτοια περίπτωση, την εις ολόκληρον καταδίκη στην πληρωμή του προστίμου.

87 — Η απαίτηση διαφορετικής μεταχειρίσεως των νομικών προσώπων τα οποία δεν μετέχουν στην επιχείρηση που διέπραξε την παράβαση κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως περί επιβολής του προστίμου και της ελέγχουσας εταιρίας αντικατοπτρίζεται, για παράδειγμα, στην απαίτηση εφαρμογής του ορίου 10 % του κύκλου εργασιών, την οποία προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 στον κύκλο εργασιών του εν λόγω νομικού προσώπου και όχι της μητρικής εταιρίας. Συναφώς βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston της 30ής Μαΐου 2013 στην υπόθεση C-50/12 P, Kendrion κατά Επιτροπής (η απόφαση δεν έχει εκδοθεί ακόμα, σημεία 84 έως 87 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

88 — Βλ. ανωτέρω σημείο 81, τέλος.

87. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι, αν η Επιτροπή επιλέξει να ακολουθήσει αυτή την οδό, υποχρεούται να προβεί σε περιπτωσιολογική ανάλυση προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός ευθύνης της εν λόγω οντότητας στο πλαίσιο της ενιαίας συμπεριφοράς της επιχειρήσεως. Συναφώς, η Επιτροπή αναφέρει μια σειρά περιστάσεων οι οποίες, μολοντί απορρίπτονται από τη νομολογία όσον αφορά την ανάλυση που σκοπεύει τον προσδιορισμό της υπάρξεως καθοριστικής επιρροής της ελέγχουσας επί της ελεγχόμενης εταιρίας, δύνανται εντούτοις να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό της αντίστοιχης ευθύνης ελέγχουσας και ελεγχόμενης. Η Επιτροπή αναφέρει συγκεκριμένα το γεγονός ότι η μητρική εταιρία δεν συμμετείχε απευθείας στην παράβαση, ότι δεν έχει συμφέροντα στον τομέα τον οποίο αφορούσε η σύμπραξη, ότι δεν είχε λάβει γνώση της παραβάσεως ή ότι οι ελεγχόμενες εταιρίες συμμετείχαν στην επίδικη συμπεριφορά παρά τις οδηγίες της μητρικής να απέχουν της συμπεριφοράς αυτής⁸⁹. Φρονώ επίσης ότι, κατ' αναλογία προς ό,τι ισχύει για τον καθορισμό των προστίμων, πρέπει να αναγνωριστεί ορισμένο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στην Επιτροπή αναλόγως των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων κάθε περιπτώσεως, όσον αφορά την εκτίμηση της λυσιτέλειας και της σημασίας των εν λόγω παραγόντων οι οποίοι κατά τη γνώμη μου μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ενός ενδελεχούς και υποχρεωτικού καταλόγου.

88. Φρονώ ότι η ανάγκη αναλύσεως κατά περίπτωση, η οποία απορρέει αμέσως από την εφαρμογή των αρχών της προσωπικής ευθύνης και της εξατομικεύσεως των ποινών, αποκλείει το ενδεχόμενο να προβλέπεται κανόνας ανάλογος με αυτόν τον οποίον θέτει το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 158 και 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με τις οποίες, ελλείψει ενδείξεων σχετικά με τον βαθμό ευθύνης κάθε μεμονωμένου νομικού προσώπου για τη συμμετοχή στην επιχείρηση, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα νομικά πρόσωπα ευθύνονται εξίσου. Ο κανόνας αυτός, ο οποίος προφανώς αντλείται από το νομικό καθεστώς που διέπει την αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ενοχή κατά το αστικό δίκαιο σύμφωνα με την έννομη τάξη ορισμένων κρατών μελών⁹⁰, δεν είναι συμβατός, κατά τη γνώμη μου, με τις προαναφερθείσες αρχές της προσωπικής ευθύνης και της εξατομικεύσεως των ποινών⁹¹, δεδομένου ότι προβλέπει ένα είδος τεκμηρίου ίσης ευθύνης των εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου για τη συμμετοχή σε ενιαία συμπεριφορά της επιχειρήσεως η οποία δεν είναι απαραίτητος η ίδια για όλες τις οικείες οντότητες, ενώ παράλληλα στερείται κατάλληλης νομικής βάσεως, ή τουλάχιστον ουσιαστικού ερείσματος. Πράγματι, ένας τέτοιος κανόνας δεν αρκεί, κατά τη γνώμη μου, να θεμελιώνεται σε γενική αναφορά στο νομικό καθεστώς της ενοχής του αστικού δικαίου, ελλείψει οποιασδήποτε άλλης εξηγήσεως όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους αρχή που απορρέει από αυτό το καθεστώς είναι εφαρμοστέα στον τομέα του ανταγωνισμού, μολοντί, όπως επισήμανε και το Γενικό Δικαστήριο, η φύση της υποχρέωσης πληρωμής που βαρύνει τις εταιρίες στις οποίες η Επιτροπή επιβάλλει εις ολόκληρον πρόστιμο λόγω παραβιάσεως του δικαίου ανταγωνισμού είναι διαφορετική από τη φύση της υποχρέωσης που βαρύνει τους εις ολόκληρον συνοφειλέτες του ιδιωτικού δικαίου.

89. Συναφώς οφείλω επίσης να παραδεχθώ ότι δεν αντιλαμβάνομαι τη λυσιτέλεια της παραπομπής, με τη σκέψη 158 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις σκέψεις 100 και 101 της αποφάσεως *Aristraip* κατά Επιτροπής⁹². Πράγματι, με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο ουδόλως αναγνώρισε την αρχή που διατυπώνει το Γενικό Δικαστήριο με την εν λόγω σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αλλά μάλλον προσήψε σε αυτό ότι δεν ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής λόγω ελλείψεως

89 — Μια τέτοια ανάλυση διευκολύνεται ίσως από το ότι είναι δυνατόν να υπάρχει συμφέρον των μεμονωμένων εταιριών, οι οποίες δεν μετέχουν πλέον στον ίδιο όμιλο, να παράσχουν στην Επιτροπή τα χρήσιμα στοιχεία που διαθέτουν, προφανώς για να απενοχοποιηθούν, προκειμένου να της επιτρέψουν να προσδιορίσει επακριβώς τον βαθμό της αντίστοιχης ευθύνης τους.

90 — Βλ. σκέψη 155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

91 — Οι αρχές αυτές δεν είναι αναγκαστικά εφαρμοστέες στο αστικό δίκαιο, αλλά είναι εφαρμοστέες, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 74, στο δίκαιο ανταγωνισμού της Ένωσης.

92 — Απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-196/99 P (Συλλογή 2003, σ. I-11005).

αιτιολογίας, καθόσον η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο σε εταιρία καταλογίζοντάς της τη συμπεριφορά άλλης εταιρίας συνδεδεμένης με την πρώτη, χωρίς εντούτοις να αποδεικνύεται η ύπαρξη οικονομικής ενότητας⁹³. Στην περίπτωση εκείνη, δηλαδή, δεν έγινε δεκτή ούτε η εις ολόκληρον καταδίκη πλειόνων.

90. Αντιθέτως, φρονώ ότι απαιτήσεις ασφάλειας δικαίου ως προς τον καθορισμό της κυρώσεως, όπως αυτές που αναφέρονται στο σημείο 85, τίθενται σε πολύ πιο περιορισμένο βαθμό στην περίπτωση κατά την οποία, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής, οι οντότητες στις οποίες επιβάλλεται αλληλεγγύως κύρωση συνεχίζουν να ανήκουν στην ίδια οικονομική ενότητα, δηλαδή στην ίδια επιχείρηση, που διέπραξε την παράβαση. Πράγματι, μολονότι δεν μπορεί να αποκλειστεί απολύτως το ενδεχόμενο να ανακύψουν διαφορές μεταξύ των ανηκόντων στην ίδια ενιαία οικονομική οντότητα που καταδικάζονται αλληλεγγύως αφορώσες το αναλογούν ποσοστό του προστίμου που πρέπει να καταβάλει κάθε ένας τους, τα ζητήματα αυτά είναι πιθανόν ότι θα επιλύονται στο πλαίσιο του ομίλου. Μέχρις ότου διασπαστεί η οικονομική ενότητα, υπεύθυνη για την παράβαση είναι κυρίως η επιχείρηση προσωπικά και η αναγνωριζόμενη στην Επιτροπή δυνατότητα να καταδικάσει αλληλεγγύως στην καταβολή του σχετικού προστίμου δεν υπόκειται σε απαιτήσεις ασφάλειας δικαίου ανάλογες με αυτές που τίθενται σε περίπτωση διασπάσεως της οικονομικής ενότητας. Εξάλλου, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, στα σημεία 57 και 76, οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης δεν διέπουν, κατ' αρχήν, τις σχέσεις μεταξύ των φορέων που απαρτίζουν την επιχείρηση.

91. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, φρονώ ότι, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι από την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων απορρέει ότι κάθε αποδέκτης αποφάσεως με την οποία υποχρεώνεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στην καταβολή προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού δέον πάντοτε να μπορεί να συναγάγει από την εν λόγω απόφαση το αναλογούν ποσοστό που τον βαρύνει στις εσωτερικές σχέσεις με τους εις ολόκληρον συνοφειλέτες του αφού καταβληθεί το πρόστιμο στην Επιτροπή και, στη συνέχεια, καθορίζοντας *in concreto*, βάσει της εν λόγω διαπιστώσεως και βάσει του κανόνα του επιμερισμού καθ' ίσα μέρη, το αναλογούν ποσοστό του προστίμου που θα πρέπει να βαρύνει κάθε εταιρία ατομικώς⁹⁴. Εντούτοις, από τα προεκτεθέντα προκύπτει επίσης ότι, σε περίπτωση καταδίκης εις ολόκληρον οντοτήτων οι οποίες, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, δεν ανήκουν πλέον στην οικονομική ενότητα που διέπραξε την παράβαση, είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί το αναλογούν ποσοστό του προστίμου. Οι συνέπειες του εν λόγω σφάλματος *in concreto* εξετάζονται κατωτέρω, στα σημεία 125 επ.

3. Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από υπέρβαση των εξουσιών που απορρέουν από την πλήρη δικαιοδοσία του Γενικού Δικαστηρίου

92. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, ερμηνεύοντας το άρθρο 23 του κανονισμού 1/2003 υπό την έννοια ότι εμπεριέχει και την εξουσία, ή ακόμα και την υποχρέωση, ρυθμίσεως ζητημάτων αποτόμων των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου και καθορίζοντας συγκεκριμένα, σε αυτή τη βάση, τα ποσοστά που αναλογούσαν στις διάφορες προσφεύγουσες εταιρίες, υπερέβη τις εξουσίες που απορρέουν από την πλήρη δικαιοδοσία του. Με τον υπό κρίση λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή αμφισβητεί, ουσιαστικά, ότι ο καθορισμός του αναλογούντος ποσοστού που πρέπει να βαρύνει κάθε εις ολόκληρον συνοφειλέτη του προστίμου στις εσωτερικές του σχέσεις με τους λοιπούς συνοφειλέτες υπάγεται στο πεδίο της πλήρους δικαιοδοσίας την οποία διαθέτουν τα δικαστήρια της Ένωσης δυνάμει των άρθρων 261 ΣΛΕΕ και 31 του κανονισμού 1/2003.

93 — Ειδικότερα, η σκέψη 100 της εν λόγω αποφάσεως αφορά την ύπαρξη εσωτερικής αντιφάσεως στην προσβαλλόμενη τότε απόφαση και δεν είναι δυνατόν να θεμελιώσει την αναγνώριση γενικής αρχής σύμφωνα με την οποία, ελλείψει αντίθετης ενδείξεως στην απόφαση με την οποία η Επιτροπή επιβάλλει αλληλεγγύως και εις ολόκληρον πρόστιμο, η αθέμιτη συμπεριφορά καταλογίζεται εξίσου στους εις ολόκληρον συνοφειλέτες.

94 — Όσον αφορά τον καθορισμό *in concreto* του αναλογούντος ποσοστού του προστίμου, βλ. και σημεία 96 επ. κατωτέρω.

93. Συναφώς θα πρέπει να υπενθυμιστεί, πρώτον, ότι, κατά πάγια πλέον νομολογία, η πλήρης δικαιοδοσία παρέχει στο Γενικό Δικαστήριο την εξουσία, πέραν του απλού ελέγχου νομιμότητας, βάσει του οποίου μπορεί απλώς να απορριφθεί η προσφυγή ακυρώσεως ή να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη, να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη πράξη, ήτοι να υποκαταστήσει την Επιτροπή προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση, έστω και χωρίς ακύρωση, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πραγματικά στοιχεία, προκειμένου να μην επιβάλει καθόλου πρόστιμο, να μειώσει ή να αυξήσει τα ποσά του προστίμου που επιβλήθηκε⁹⁵. Η πλήρης δικαιοδοσία επιτελεί λειτουργία συμπληρωματικού εχεγγύου υπέρ των επιχειρήσεων όσον αφορά την άσκηση του ενδεδειχθέντος δυνατού ελέγχου από ένα ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαιοδοτικό όργανο επί του ποσού του προστίμου που τους επιβάλλεται⁹⁶.

94. Κατά συνέπεια, όπως προκύπτει από τη νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο, όταν ασκεί πλήρη δικαιοδοσία, διαθέτει πλήρη εξουσία η οποία πρέπει να αφορά όλες τις πτυχές τις σχετικές με τον καθορισμό του προστίμου. Φρονώ, εντούτοις, ότι, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας, είναι αρμόδιο να «υποκαθιστά την Επιτροπή προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση»⁹⁷, αυτό μπορεί να συμβεί αποκλειστικά εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων τις οποίες απονέμουν στο εν λόγω όργανο οι Συνθήκες. Με άλλα λόγια, το Γενικό Δικαστήριο, όταν τροποποιεί τις κυρώσεις, δεν δύναται να ασκήσει αρμοδιότητες που υπερβαίνουν τις αρμοδιότητες της Επιτροπής.

95. Όπως επισήμανα στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρώτου λόγου αναιρέσεως⁹⁸, η Επιτροπή είναι αρμόδια να καθορίζει τον εσωτερικό επιμερισμό του προστίμου μεταξύ των εις ολόκληρον συνοφειλετών μόνο καθόσον αυτό είναι απαραίτητο προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαγορεύσεις τις οποίες προβλέπουν οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης ενώ, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, όπως όταν πρόκειται να επιβάλει κύρωση αλληλεγγύως σε εταιρίες που κατά τον χρόνο της παραβάσεως ανήκαν στην ίδια οικονομική ενότητα, στην οποία όμως δεν μετέχουν πλέον κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, υποχρεούται να προβεί στον καθορισμό αυτόν. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι μόνον εντός αυτών των ορίων το Γενικό Δικαστήριο δύναται να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του όσον αφορά τον καθορισμό των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών.

96. In concreto, στην κρινόμενη υπόθεση, θα πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να γίνει διάκριση μεταξύ των εταιριών που συμμετείχαν αρχικά στον όμιλο Schneider και στη συνέχεια, το 2001, μεταβιβάστηκαν στον όμιλο VA Tech (δηλαδή της SEHV και της Magrini) για την περίοδο προ της μεταβιβάσεώς τους, και των λοιπών εταιριών που ανήκαν στον όμιλο VA Tech⁹⁹.

97. Πράγματι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι εταιρίες SEHV και Magrini δεν μετείχαν πλέον στην επιχείρηση επικεφαλής της οποίας ήταν η Schneider και στην οποία η Επιτροπή προετίθετο να επιβάλει κύρωση για την παράβαση που διαπράχθηκε κατά την περίοδο από τον Απρίλιο 1988 έως τον Δεκέμβριο 2000. Από τις διαπιστώσεις που προεκτέθηκαν στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρώτου και του τρίτου λόγου αναιρέσεως προκύπτει ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις,

95 — Βλ., με ανάλογο σκεπτικό, αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 692), Groupe Danone κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψη 61), της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-272/09 P, ΚΜΕ κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-12789, σκέψη 103) και σημείο 38 των προτάσεών μου στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, C-286/11 P, Επιτροπή κατά Tomkins.

96 — Βλ. σημεία 40 και 41 των προτάσεών μου στην υπόθεση Επιτροπή κατά Tomkins (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση).

97 — Βλ., εκτός από τη νομολογία που παρατέθηκε στην υποσημείωση 95, σημείο 175 των προτάσεών μου της 6ης Νοεμβρίου 2008 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, C-511/06 P, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-5843).

98 — Βλ. ιδίως σημείο 59 ανωτέρω.

99 — Βλ. σημεία 5 έως 7 ανωτέρω.

αν η Επιτροπή προετίθετο να καταδικάσει τις εν λόγω εταιρίες αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με την πρώην μητρική τους εταιρία (τη Schneider), έπρεπε να διευκρινίσει το αναλογούν ποσοστό του προστίμου που έπρεπε να φέρει κάθε μια από τις εν λόγω εταιρίες στις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών που δεν ανήκουν πλέον στην ίδια επιχείρηση.

98. Το Γενικό Δικαστήριο, τροποποιώντας το πρόστιμο στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, καταδίκασε αλληλεγγύως τις Schneider, SEHV και Magrini στην καταβολή προστίμου συνολικού ποσού 8,1 εκατομμυρίων ευρώ, καθορίζοντας το αναλογούν ποσοστό που έπρεπε να φέρει κάθε εταιρία στις εσωτερικές τους σχέσεις. Δεδομένου ότι η Επιτροπή, σύμφωνα με το προηγούμενο σημείο, υποχρεούται να καθορίσει το αναλογούν ποσοστό σε μια τέτοια περίπτωση, δεν μπορεί κατά την άποψή μου να θεωρηθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο, καθορίζοντας τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ των εις ολόκληρον συνοφειλετών, υπερέβη την πλήρη δικαιοδοσία του¹⁰⁰. Εξάλλου, σύμφωνα με όσα επισήμανα ανωτέρω, με τα σημεία 87 και 88, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο, εφαρμόζοντας τον κανόνα του επιμερισμού του προστίμου κατ' ίσα μέρη, τον οποίο έθεσε με τις σκέψεις 158 και 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, υπέπεσε σε σφάλμα όσον αφορά τον καθορισμό του αναλογούντος σε κάθε εταιρία ποσοστού.

99. Αντιθέτως, όσον αφορά τις εταιρίες που ανήκαν στον όμιλο VA Tech, δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιος λόγος για τον οποίο ο καθορισμός των αναλογούντων στις εν λόγω εταιρίες ποσοστών του προστίμου συνδέεται με την ανάγκη να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαγορεύσεις τις οποίες τάσσουν οι κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο δεν παρέχει κάποια ένδειξη σχετικά. Υπ' αυτές τις συνθήκες, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο, καθορίζοντας το αναλογούν ποσοστό που πρέπει να βαρύνει τις εν λόγω εταιρίες στις εσωτερικές τους σχέσεις, υπερέβη τα όρια της πλήρους δικαιοδοσίας του.

100. Τέλος, θα πρέπει να εξεταστεί ένα ακόμα ζήτημα σχετικό με την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση. Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το Γενικό Δικαστήριο, μολονότι τροποποίησε το πρόστιμο, διατήρησε τελικά αμετάβλητο το συνολικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στις δύο καταδικασθείσες επιχειρήσεις (την αποτελούμενη από τις εταιρίες του ομίλου VA Tech¹⁰¹ και την αποτελούμενη από τη Schneider και τις SEHV και Magrini, πριν τη μεταβίβασή τους¹⁰²). Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο ουσιαστικά απλώς προέβη σε διαφορετικό «εσωτερικό επιμερισμό» του προστίμου μεταξύ των εις ολόκληρον συνοφειλετριών εταιριών¹⁰³. Υπ' αυτές τις συνθήκες, εγείρεται το ερώτημα αν η ενέργεια αυτή εμπίπτει στο πεδίο της δικαιοδοσίας που απονέμει στα δικαστήρια της Ένωσης το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, επιτρέποντάς τους «να μην επιβάλουν καθόλου πρόστιμο, να μειώσουν ή να αυξήσουν» το ποσό του επιβληθέντος προστίμου.

101. Φρονώ ότι η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα αυτό είναι καταφατική. Πράγματι, η πλήρης δικαιοδοσία επιτρέπει στο Γενικό Δικαστήριο να «τροποποιήσει» το ποσό του επιβληθέντος προστίμου¹⁰⁴. Μολονότι είναι αλήθεια ότι, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, τα πρόστιμα λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού επιβάλλονται στις

100 — Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρεί κατ' ουδένα τρόπο τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξα, στην υπόθεση C-233/11 P, σε σχέση με το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο, ακυρώνοντας το στοιχείο ι' του άρθρου 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποφάνθηκε *ultra petita*. Βλ., κατωτέρω, σημεία 151 επ.

101 — Πράγματι, το συνολικό ποσό του προστίμου που επέβαλε η Επιτροπή στις εταιρίες του ομίλου VA Tech (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι SEHV και Magrini όταν μετείχαν στην επιχείρηση Schneider), ύψους 22,05 εκατομμυρίων ευρώ, παρέμεινε αμετάβλητο. Βλ. ανωτέρω, σημεία 11 και 13.

102 — Αντιθέτως, όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Schneider, από κοινού με τις SEHV και Magrini, για την παράβαση που διαπράχθηκε την περίοδο κατά την οποία οι δύο τελευταίες εταιρίες, πριν μεταβιβαστούν στον όμιλο VA Tech, ήσαν κατά 100% θυγατρικές της Schneider, το Γενικό Δικαστήριο επέβαλε ενιαίο πρόστιμο συνολικού ποσού 8,1 εκατομμυρίων ευρώ, αντί των δύο διαφορετικών προστίμων που επέβαλε η Επιτροπή στη Schneider ατομικώς (3,6 εκατομμύρια ευρώ) και στη Schneider εις ολόκληρον με τις SEHV και Magrini (4,5 εκατομμύρια ευρώ). Εντούτοις, το τελικό αυτό ποσό των 8,1 εκατομμυρίων ευρώ δεν είναι τίποτε άλλο από το άθροισμα των δύο διαφορετικών ποσών που επέβαλε η Επιτροπή.

103 — Βλ. σημεία 11 και 13 ανωτέρω και σκέψεις 258 επ. της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

104 — Βλ. απόφαση *Limburgse Vinyl Maatschappij* (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 95, σκέψη 692).

επιχειρήσεις ως αποδέκτες των εν λόγω κανόνων, είναι επίσης αληθές ότι, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, στο σημείο 78, αν η επιχείρηση απαρτίζεται από πλείονα νομικά πρόσωπα, η κύρωση επιβάλλεται σε αυτά. Για τον λόγο αυτόν, σε περίπτωση ακυρώσεως του προστίμου λόγω διαπιστώσεως σφαλμάτων της Επιτροπής, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, έχει πλήρη δικαιοδοσία ελέγχου αφορώσα όλες τις πτυχές του καθορισμού της κύρωσεως, δύναται να επανακαθορίσει το πρόστιμο διατηρώντας αμετάβλητο το συνολικό ποσό του το οποίο καθόρισε η Επιτροπή για την επιχείρηση και τροποποιώντας το ποσό που θα υποχρεωθεί να καταβάλει *in concreto* κάθε νομικό πρόσωπο.

102. Εξάλλου, όσον αφορά ειδικότερα την κρινόμενη υπόθεση, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Γενικό Δικαστήριο τροποποίησε προς τα άνω το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε σε δύο εταιρίες μη ανήκουσες πλέον στην επιχείρηση η οποία διέπραξε την παράβαση. Πράγματι, καθιστώντας τις SEHV και Magrini αλληλεγγύως υπεύθυνες έναντι της Επιτροπής για την καταβολή ποσού 8,1 εκατομμυρίων ευρώ, αντί 4,5 εκατομμυρίων ευρώ, το Γενικό Δικαστήριο τροποποίησε προς τα άνω το οφειλόμενο από τις εν λόγω εταιρίες ποσό του προστίμου.

103. Βάσει των προεκτεθέντων, φρονώ ότι και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως δέον να γίνει δεκτός καθόσον, αφενός, όσον αφορά τις εταιρίες του ομίλου VA Tech, το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη την πλήρη δικαιοδοσία του και, αφετέρου, όσον αφορά τη Schneider, καθώς και τις SEHV και Magrini πριν τη μεταβίβασή τους το 2001, υπέπεσε σε σφάλμα κατά την άσκηση της εν λόγω δικαιοδοσίας. Οι *in concreto* συνέπειες της προτάσεώς μου εξετάζονται κατωτέρω, στα σημεία 125 επ.

4. Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής *ne ultra petita*

104. Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση την αρχή *ne ultra petita*. Ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, κατόπιν ίδιας πρωτοβουλίας και χωρίς να το ζητήσουν οι τότε προσφεύγουσες, αφενός μεν διαπίστωσε, με τη σκέψη 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να καθορίσει το ποσοστό του προστίμου που αναλογεί σε κάθε εις ολόκληρον συνοφειλέτη, αφετέρου δε καθόρισε *in concreto*, με τις σκέψεις 245, 247, 262 και 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το αναλογούν ποσοστό των προσφευγουσών ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία.

105. Συναφώς γίνεται δεκτό ότι ο δικαστής της Ένωσης ο οποίος καλείται να κρίνει προσφυγή ακυρώσεως δεσμεύεται από την αρχή *ne ultra petita*, δυνάμει της οποίας δεν έχει τη δυνατότητα να διευρύνει την ακυρότητα πέραν των αιτημάτων του προσφεύγοντος¹⁰⁵.

106. Εντούτοις, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, με το σημείο 41, η ανάλυση της προσφυγής περιορίστηκε στον καθορισμό του αναλογούντος ποσοστού του προστίμου από το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της ασκήσεως πλήρους δικαιοδοσίας και στο νομικό συλλογισμό των σκέψεων 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως μόνο στο μέτρο που αποτελούν την αναγκαία και αναπόσπαστη νομική βάση του καθορισμού αυτού.

105 — Βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 52), της 15ης Φεβρουαρίου 2001, C-239/99, Nachi Europe (Συλλογή 2001, σ. I-1197, σκέψη 24) και της 19ης Ιανουαρίου 2006, C-240/03 P, Comunità montana della Valnerina κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-731, σκέψη 43). Βλ. και απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1962, 46/59 και 47/59, Meroni κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 797, συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά) και σημεία 146 έως 148 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 17ης Σεπτεμβρίου 2009 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, C-441/07 P, Επιτροπή κατά Alrosa (Συλλογή 2010, σ. I-5949).

107. Όπως είχα την ευκαιρία να υποστηρίξω πρόσφατα, ο κανόνας *ne ultra petita*, ο οποίος περιορίζει την αρμοδιότητα του δικαστή μόνο στα ζητήματα που υποβάλλονται στην κρίση του από τους διαδίκους, έχει δευτερεύουσα σημασία στο πλαίσιο της ασκήσεως πλήρους δικαιοδοσίας από τον δικαστή της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 261 ΣΛΕΕ¹⁰⁶. Πράγματι, εφόσον ζητείται από τους διαδίκους νέα εκτίμηση του ποσού του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει τη δυνατότητα, εντός των ορίων της δικαιοδοσίας του, να προβεί σε πλήρη ανάλυση «επί της ουσίας» του ποσού του προστίμου, η οποία υπερβαίνει τα εγγενή όρια του ελέγχου νομιμότητας¹⁰⁷.

108. Εν προκειμένω, ανεξαρτήτως του ότι ο καθορισμός του αναλογούντος ποσοστού του προστίμου είναι δυνατόν, κατά την άποψή μου, να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνεται σε αίτημα τροποποίησης του προστίμου, δέον εν πάση περιπτώσει να επισημανθεί ότι, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, όλες οι προσφεύγουσες έβαλαν κατά του ποσού του προστίμου που τους επιβλήθηκε, ζητώντας τη μείωσή του για λόγους αποτομένους της επιβολής από την Επιτροπή δεσμού αλληλέγγυας ευθύνης, θέτοντας άρα κατά το μάλλον ή ήττον ρητώς¹⁰⁸ το ζήτημα των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ των συνδεομένων με αυτόν τον δεσμό.

109. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι στην υπό κρίση υπόθεση, η αρχή *ne ultra petita* δεν μπορούσε να εμποδίσει το Γενικό Δικαστήριο να προβεί σε νομικές διαπιστώσεις ανάλογες με αυτή που εκτίθεται με τη σκέψη 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και να αντλήσει τα σχετικά συμπεράσματα στο πλαίσιο της τροποποίησης του ποσού του προστίμου ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του. Ανεξαρτήτως αυτού, φρονώ ότι η εν λόγω διαπίστωση, καθώς και ο εν λόγω προσδιορισμός, ενέχουν πλάνη περί το δίκαιο, καθώς και ότι το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη εν μέρει τα όρια της πλήρους δικαιοδοσίας του¹⁰⁹.

110. Κατόπιν των προεκτεθέντων, φρονώ ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

5. Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως

111. Κατά την Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, διότι δεν της έδωσε την ευκαιρία να εκθέσει τις απόψεις της σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 την οποία επρόκειτο να ακολουθήσει και βάσει της οποίας της επέβαλε υποχρέωση να καθορίζει τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο επέβαλε εντελώς νέες υποχρεώσεις στην Επιτροπή, χωρίς να της δώσει τη δυνατότητα να εκθέσει πλήρως τις απόψεις της για το θέμα.

112. Θα πρέπει να υπενθυμιστεί, κατ' αρχάς, ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, η οποία συγκαταλέγεται στα δικαιώματα άμυνας και για την τήρηση της οποίας οφείλουν να μεριμνούν τα δικαστήρια της Ένωσης, συνεπάγεται, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα των διαδίκων να λαμβάνουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων και των παρατηρήσεων που υποβάλλονται ενώπιον

106 — Βλ. σημείο 37 των προτάσεών μου στην υπόθεση Επιτροπή κατά Tomkins (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 95). Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, και σημείο 49 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro στην υπόθεση *Groupe Danone* κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 51).

107 — Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει ότι η άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας δεν ισοδυναμεί με αυτεπάγγελτο έλεγχο (βλ. ιδίως σκέψη 104 της αποφάσεως ΚΜΕ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 95) και ότι, για τον λόγο αυτόν, εναπόκειται στους διαδίκους να κατευθύνουν τον δικαστή κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του.

108 — Συναφώς δέον να επισημανθεί, ειδικότερα, ότι, με τα έγγραφα που υπέβαλαν, οι SEHV και Magrini, στο πλαίσιο του λόγου προσφυγής με τον οποίο προέβαλαν «αδυναμία κατανοήσεως» του καθορισμού της αλληλέγγυας ευθύνης από την Επιτροπή, υποστήριξαν ρητώς ότι, κατά την άποψή τους, ήταν απαραίτητο να διευκρινιστεί «για ποιο ποσό ευθύνεται καθένας» σε περίπτωση καταδικής εις ολόκληρον εταιριών που δεν ανήκουν στον ίδιο όμιλο.

109 — Φρονώ ότι το γεγονός ότι πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη τα όρια της πλήρους δικαιοδοσίας του, δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι αποφάνθηκε *ultra petita*. Αφής στιγμής οι διάδικοι χορήγησαν με το αίτημά τους στο Γενικό Δικαστήριο την εξουσία να τροποποιήσει το ποσό του προστίμου, η υπέρβαση των ορίων αυτής της εξουσίας φρονώ ότι διαφέρει από την υπέρβαση αυτών που ζητεί ο προσφεύγων.

του κοινοτικού δικαστή και να εκφέρουν την άποψή τους¹¹⁰. Πράγματι, για να τηρηθούν οι σχετικές με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη επιταγές, πρέπει οι διάδικοι να γνωρίζουν και να μπορούν να συζητήσουν κατ' αντιμωλία τόσο τα πραγματικά όσο και τα νομικά στοιχεία που έχουν αποφασιστική σημασία για την έκβαση της διαδικασίας¹¹¹. Η αρχή αυτή συνεπάγεται επίσης, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα των διαδίκων να λάβουν γνώση και να αναπτύξουν τις παρατηρήσεις τους επί των νομικών ισχυρισμών που ο δικαστής έλαβε αυτεπαγγέλτως υπόψη και στους οποίους προτίθεται να στηρίξει την απόφασή του¹¹².

113. Η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως πρέπει να τηρείται ακόμα και όταν το Γενικό Δικαστήριο ασκεί πλήρη δικαιοδοσία¹¹³.

114. Η τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως πρέπει να εξασφαλίζεται αδιακρίτως στους διαδίκους στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης, ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος. Επομένως, και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης μπορούν να επικαλεστούν την ίδια αρχή εφόσον είναι διάδικοι σε παρόμοια δίκη¹¹⁴.

115. Στην κρινόμενη υπόθεση, από τη σκέψη 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η SEHV και η Magrini προσκόμισαν απόφαση του Tribunal de Commerce της Γκρενόμπλ αφορώσα αγωγή που είχε ασκήσει η Schneider κατ' αυτών αιτούμενη την επιστροφή του τμήματος του προστίμου που είχε καταβάλει εξ ολοκλήρου, για το οποίο ήταν αλληλεγγύως υπεύθυνες οι εν λόγω εταιρίες¹¹⁵. Μετά την προσκόμιση της εν λόγω αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο επέτρεψε στην Επιτροπή, κατόπιν αιτήματος της, να υποβάλει παρατηρήσεις σχετικά. Με τις παρατηρήσεις αυτές, που υποβλήθηκαν στις 26 Μαρτίου 2010, η Επιτροπή, αφού εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η εν λόγω απόφαση δεν ασκούσε επιρροή στην εκ μέρους της έκδοση αποφάσεως επί των ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου αιτημάτων των προσφευγουσών, προέβη σε σειρά διαπιστώσεων σχετικών με την αλληλέγγυα ευθύνη γενικά, οι οποίες περιελάμβαναν και ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τον καθορισμό των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου. Ειδικότερα, σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή επανέλαβε ότι δεν είναι αρμόδια να καθορίσει τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ συνοφειλετών και εξέθεσε ορισμένες απόψεις σχετικά με την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων. Στο πλαίσιο του πρώτου μέρους του έκτου λόγου αναιρέσεώς της, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, με τις παρατηρήσεις αυτές, εξέθεσε σειρά επιχειρημάτων προκειμένου να αντικρούσει τον καθορισμό εκ μέρους της των έννομων σχέσεων μεταξύ αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου.

116. Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να εκθέσει τις απόψεις της επί των θεμάτων που αφορούν τον καθορισμό των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ των αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλετών του προστίμου¹¹⁶. Βεβαίως, το Γενικό Δικαστήριο δεν ζήτησε ρητώς από την Επιτροπή να λάβει θέση όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 σε σχέση με την αναγνώριση αρμοδιότητάς της να καθορίζει τις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ συνοφειλετών. Εντούτοις, η ερμηνεία αυτή συνιστά, κατά την άποψή μου, νομική

110 — Βλ., με ανάλογο σκεπτικό, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2009, C-89/08 P, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-11245, σκέψεις 50 έως 52, και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

111 — Βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση, σκέψη 56) και απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2009, C-197/09 RX-II, Επανεξέταση M κατά ΕΜΕΑ (Συλλογή 2009, σ. I-12033, σκέψη 41).

112 — Βλ., με ανάλογο σκεπτικό, απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 110, σκέψη 55).

113 — Βλ. σκέψη 104 της αποφάσεως ΚΜΕ κ.λπ. κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 95) και σημεία 66 έως 68 των προτάσεών μου στην υπόθεση Επιτροπή κατά Tomkins (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 95, και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

114 — Απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 110, σκέψη 53).

115 — Με την απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2009, το Tribunal de Commerce της Γκρενόμπλ έκρινε εαυτό αναρμόδιο για την υπόθεση, η οποία θεώρησε ότι εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Γενικού Δικαστηρίου.

116 — Εξάλλου, το γεγονός ότι η Επιτροπή μπόρεσε να υπερασπιστεί επαρκώς τη θέση της, η οποία ήταν αντίθετη στον καθορισμό των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου, νομίζω ότι επιβεβαιώνεται από το ότι, στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του έκτου λόγου αναιρέσεως, προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στα σχετικά επιχειρήματά της.

εκτίμηση λυσιτέλειας εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, με την οποία δεν παραβιάζεται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως¹¹⁷, ιδίως στην περίπτωση που, όπως στην κρινόμενη υπόθεση, δόθηκε στην Επιτροπή η δυνατότητα να εκθέσει συγκεκριμένα την άποψή της επί των εν λόγω ζητημάτων των σχετικών με τον καθορισμό των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών¹¹⁸.

117. Κατόπιν των προεκτεθέντων, φρονώ ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως της Επιτροπής δέον να απορριφθεί.

6. Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

118. Με τον έκτο λόγο αναιρέσεως που αποτελείται από δύο σκέλη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν τήρησε, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε επαρκώς τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή με τις προαναφερθείσες παρατηρήσεις της 26ης Μαρτίου 2010 αντικρούοντας τον καθορισμό των εσωτερικών έννομων σχέσεων μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών. Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο δεν διευκρίνισε τις αιτιολογίες στις οποίες θεμελιώνονται τα πορίσματά του, περιοριζόμενο να εκθέσει διαπιστώσεις τόσο γενικές ώστε να είναι αδύνατον να γίνει κατανοητό πώς οι διαπιστώσεις αυτές δύνανται να αιτιολογήσουν τα πορίσματά του.

119. Συναφώς υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως την οποία υπέχει το Γενικό Δικαστήριο δεν δύναται να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι του επιβάλλει να εκθέτει αιτιολογία εξετάζουσα αναλυτικώς έναν προς έναν όλους τους λόγους που προβάλλουν οι διάδικοι¹¹⁹. Αντιθέτως, δέον να κρίνεται επαρκής η αιτιολογία αποφάσεως, έστω και αν ορισμένα σημεία της συνάγονται εμμέσως, εφόσον από αυτή προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο το σκεπτικό που ακολούθησε το Γενικό Δικαστήριο, ούτως ώστε να καθίσταται δυνατό στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη των επίμαχων μέτρων, στο δε αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του¹²⁰.

120. Όσον αφορά το πρώτο μέρος του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, κατά τη νομολογία το Γενικό Δικαστήριο δεν ήταν υποχρεωμένο να απαντήσει ρητώς και λεπτομερώς σε όλα τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της 26ης Μαρτίου 2010. Εξάλλου, από το σκεπτικό που εκτίθεται στις σκέψεις 153 έως 159 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσέγγιση που πρότεινε η Επιτροπή, την οποία πάντως, όπως προκύπτει από την τελευταία φράση της σκέψεως 157, έλαβε υπόψη κατά την ανάλυσή του.

121. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος του παρόντος λόγου αναιρέσεως, όπως επισήμανα στο σημείο 45 ανωτέρω, από τη διατύπωση που χρησιμοποιεί το Γενικό Δικαστήριο δεν προκύπτει με απόλυτη σαφήνεια αν προετίθετο ή όχι να επιβάλει πράγματι στην Επιτροπή υποχρέωση καθορισμού του ποσοστού του προστίμου που αναλογεί σε κάθε εις ολόκληρον συνοφειλέτη. Πράγματι, με τη

117 — Βλ., με ανάλογο σκεπτικό, απόφαση Επιτροπή κατά Tomkins (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 95, σκέψη 61).

118 — Διερωτώμαι, εξάλλου, σε ποιο βαθμό η εν λόγω ερμηνεία του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 μπορεί να χαρακτηριστεί νομικό στοιχείο «που έχει αποφασιστική σημασία για την έκβαση της διαδικασίας» κατά την έννοια της νομολογίας που παρατέθηκε ανωτέρω, στο σημείο 112. Πράγματι, όπως επισήμανα ανωτέρω, στο σημείο 27, οι διαπιστώσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 153 έως 159 της αποφάσεως δεν δύνανται, κατά την άποψή μου, να θεμελιώσουν αίτημα ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενώ, αφετέρου, δεν μπορούν να στηρίξουν ούτε την τροποποίηση των προστίμων από το Γενικό Δικαστήριο, εκτός μόνον του εσωτερικού επιμερισμού μεταξύ των εις ολόκληρον συνοφειλετών του προστίμου το οποίο επαναπροσδιόρισε το Γενικό Δικαστήριο.

119 — Βλ. αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2001, C-274/99 P, Connolly κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-1611, σκέψη 121), Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63, σκέψη 372), της 2ας Απριλίου 2009, C-202/07 P, France Télécom κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-2369, σκέψη 30) και της 16ης Ιουλίου 2009, C-440/07 P, Επιτροπή κατά Schneider Electric (Συλλογή 2009, σ. I-6413, σκέψη 135).

120 — Αποφάσεις της 14ης Μαΐου 1998, C-259/96 P, Συμβούλιο κατά de Nil και Impens (Συλλογή 1998, σ. I-2915, σκέψεις 32 και 33), Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 63, σκέψη 372), France Télécom κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση, σκέψη 29) και Επιτροπή κατά Schneider Electric (προμνημονευθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση, σκέψη 135).

σκέψη 153, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή «πρέπει [...] ενδεχομένως» να προβαίνει στον καθορισμό αυτόν, χωρίς να διευκρινίζει σε ποιες περιπτώσεις αυτό είναι απαραίτητο, ενώ με τη σκέψη 157 δήλωσε ότι «εναπόκειται» στην Επιτροπή να το πράξει¹²¹. Η χρησιμοποίηση αυτών των όρων φρονώ ότι ενέχει σαφώς αμφισημία όσον αφορά τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου και το εύρος των υποχρεώσεων που θέλησε να επιβάλει στην Επιτροπή.

122. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το σημείο 88 ανωτέρω, δεν κρίνω επαρκή τη γενική αναφορά στην οποία προβαίνει το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο νομικό καθεστώς των ενοχών του αστικού δικαίου προκειμένου να θεμελιώσει τον κανόνα της ίσης κατανομής της ευθύνης, και κατά συνέπεια του προστίμου, μεταξύ εις ολόκληρον συνοφειλετών, ελλείψει ενδείξεων στην απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τον συγκεκριμένο βαθμό ευθύνης κάθε εις ολόκληρον καταδικασθείσας εταιρίας. Κατά την άποψή μου, το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους οι αρχές που απορρέουν από το εν λόγω καθεστώς είναι εφαρμοστέες στον τομέα του ανταγωνισμού μολονότι, όπως επισήμανε το ίδιο, η φύση της υποχρεώσεως καταβολής που υπέχουν οι εταιρίες στις οποίες η Επιτροπή επιβάλλει εις ολόκληρον πρόστιμο λόγω παραβιάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού διαφέρει από τη φύση της υποχρεώσεως που υπέχουν οι συνοφειλέτες του ιδιωτικού δικαίου.

123. Εντούτοις, μολονότι όπως επισήμανα στο πλαίσιο του πρώτου, του δεύτερου και του τρίτου λόγου αναιρέσεως, το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου ενέχει, κατά την άποψή μου, νομικά σφάλματα και παρά τα προεκτεθέντα κενά και ασάφειες της αιτιολογίας, φρονώ ότι γενικά είναι επαρκώς σαφές ώστε να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής, να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν την έκδοση της αποφάσεως, στο δε Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. Αυτό, εξάλλου, νομίζω ότι επιβεβαιώνεται από το ότι η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση ενώπιον του Δικαστηρίου με εκτενή αίτηση αναιρέσεως.

124. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο έκτος λόγος αναιρέσεως δέον, κατά την άποψή μου, να απορριφθεί.

Δ– Πρόταση

125. Βάσει όλων των προεκτεθέντων προτείνω στο Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι εναπόκειται αποκλειστικά στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς της περί επιβολής προστίμων, να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες όσον αφορά το πρόστιμο για την καταβολή του οποίου θεωρήθηκαν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνες, το καθήκον δε αυτό δεν μπορεί να ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια, καθώς και καθόσον, βασιζόμενο στην αρχή αυτή και στον κανόνα της ίσης κατανομής της ευθύνης ελλείψει σχετικών ενδείξεων στην απόφαση της Επιτροπής, καθόρισε, ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία, τα ποσοστά του προστίμου που αναλογούσαν σε κάθε προσφεύγουσα εταιρία.

126. Εντούτοις, από τα σημεία 55, 85 και 86 ανωτέρω προκύπτει ότι, όταν η Επιτροπή στοιχειοθετεί αλληλέγγυα ευθύνη μεταξύ οντοτήτων που αποτελούσαν οικονομική ενότητα όταν διαπράχθηκε η παράβαση, αλλά κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως δεν μετείχαν πλέον στην ίδια οικονομική ενότητα, υποχρεούται να καθορίσει το αναλογούν ποσοστό του προστίμου που θα πρέπει να καταβάλει, στις εσωτερικές σχέσεις με τους λοιπούς συνοφειλέτες, η οντότητα η οποία δεν έχει πλέον δεσμούς που να δικαιολογούν την ένταξή της στην οικονομική ενότητα.

121 — Βλ. συναφώς σημεία 44 έως 46 ανωτέρω.

127. Επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Schneider, SEHV και Magrini δεν μετείχαν πλέον στην ίδια οικονομική ενότητα και, αφετέρου, ότι η Επιτροπή τις καταδίκασε εις ολόκληρον στην καταβολή του προστίμου χωρίς να καθορίσει το ποσοστό του προστίμου που αναλογούσε στη SEHV και στη Magrini. Εντούτοις, οι συνέπειες της διαπιστώσεως αυτής εξαρτώνται από την έκβαση της αναιρέσεως που ασκούν οι εν λόγω δύο εταιρίες και κατά συνέπεια θα εξεταστεί μετά την ανάλυση της αναιρέσεως αυτής, στα σημεία 169 επ.

IV – Επί της αιτήσεως αναιρέσεως της Reyrolle (υπόθεση C-232/11 P)

128. Προς θεμελίωση της αιτήσεως αναιρέσεώς της, η Reyrolle προβάλλει δύο λόγους.

A– Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων

129. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεώς της, η Reyrolle υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, τροποποιώντας το πρόστιμο στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, παραβίασε την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων. Κατά τη Reyrolle, το Γενικό Δικαστήριο δεν έπρεπε να υπολογίσει ένα μόνο αρχικό ποσό, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο εργασιών και το μερίδιο αγοράς της επιχειρήσεως της οποίας ηγήτο η VA Technologie, αλλά έπρεπε να καθορίσει διαφορετικό αρχικό ποσό για τη Reyrolle, όσον αφορά την περίοδο κατά την οποία ελεγχόταν από τη Rolls-Royce, δηλαδή από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998¹²². Το αρχικό ποσό για την περίοδο πριν από την είσοδο της Reyrolle στον όμιλο VA Tech έπρεπε να καθορισθεί βάσει του μεριδίου αγοράς της επιχειρήσεως Rolls-Royce/Reyrolle και του κύκλου εργασιών μόνο της Reyrolle. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το συνολικό πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Reyrolle θα έπρεπε να ανέλθει κατά το μέγιστο σε 2,05 εκατομμύρια ευρώ.

130. Ο λόγος τον οποίο προβάλλει η Reyrolle στηρίζεται στην παραδοχή ότι, κατά το διάστημα συμμετοχής της στη σύμπραξη, δηλαδή από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000 και από την 1η Απριλίου 2002 έως τις 11 Μαΐου 2004¹²³, αποτελούσε τμήμα δύο διαφορετικών επιχειρήσεων, και συγκεκριμένα, αρχικά, της επιχειρήσεως της οποίας ηγήτο η Rolls-Royce κατά την περίοδο από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998, ημερομηνία της μεταβιβάσεώς της στη VA Technologie, και, στη συνέχεια, για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα, της επιχειρήσεως της οποίας ηγήτο η τελευταία αυτή εταιρία. Κατά την άποψη της Reyrolle, αυτό δικαιολογεί τον καθορισμό δύο διαφορετικών αρχικών ποσών για τις δύο περιόδους και τις δύο εν λόγω επιχειρήσεις.

131. Εντούτοις, η παραδοχή αυτή δεν βρίσκει έρεισμα στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

132. Δέον να επισημανθεί συναφώς ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998, η Reyrolle μετείχε αυτοτελώς στην παράβαση και ότι, στη συνέχεια, συνέχισε την παράνομη δραστηριότητά της ως θυγατρική του ομίλου VA Tech¹²⁴.

122 — Βλ. σημείο 5 ανωτέρω.

123 — Βλ. σημείο 10 ανωτέρω.

124 — Βλ. σκέψεις 140, 144, 163 τέλος της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

133. Πράγματι, δεδομένου ότι η παράβαση είχε παραγραφεί όσον αφορά τη Rolls-Royce, εταιρία επικεφαλής του ομίλου στον οποίο ανήκε η Reyrolle έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998¹²⁵, ούτε η προσβαλλόμενη απόφαση ούτε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διαπίστωσαν την ύπαρξη οικονομικής ενότητας μεταξύ της Reyrolle και της Rolls-Royce που θα δικαιολογούσε τη συμμετοχή της πρώτης σε επιχείρηση επικεφαλής της οποίας ήταν η δεύτερη. Συναφώς δέον να επισημανθεί επίσης ότι η Rolls-Royce δεν είναι αποδέκτης της προσβαλλομένης αποφάσεως ούτε της έχει επιβληθεί οποιαδήποτε κύρωση, εφόσον δεν διαπιστώθηκε καμία παράβαση εις βάρος της.

134. Υπ' αυτές τις συνθήκες, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι η παράβαση για την οποία επιβλήθηκε κύρωση, πρώτα από την Επιτροπή και στη συνέχεια από το Γενικό Δικαστήριο, διαπράχθηκε από μία μόνο επιχείρηση, η οποία αρχικά, έως τις 20 Σεπτεμβρίου 1998, απαρτιζόταν αποκλειστικώς από τη Reyrolle και στη συνέχεια διευρύνθηκε, μετά από τη μεταβίβαση της Reyrolle στον όμιλο VA Tech, περιλαμβάνοντας την οικονομική ενότητα της οποίας ηγείτο η VA Technologie, στην οποία στη συνέχεια προστέθηκαν, μετά τη μεταβίβασή τους λόγω εισφοράς στη VAS, οι SEHV και Magrini¹²⁶.

135. Για τον λόγο αυτόν, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε ένα αρχικό ποσό για την επιχείρηση της οποίας ηγείτο η VA Technologie βάσει του κύκλου εργασιών της το 2003, τελευταίο πλήρες έτος της παραβάσεως¹²⁷, κατανέμοντας στη συνέχεια την ευθύνη για την παράβαση μεταξύ των μεμονωμένων εταιριών για τις περιόδους κατά τις οποίες συμμετείχαν στη σύμπραξη. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν παραβίασε την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών.

136. Οι προεκτεθείσες διαπιστώσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προβάλλει η Reyrolle είναι απορριπτέος.

B– Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας

137. Η Reyrolle υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, καθορίζοντας το πρόστιμο που της επιβλήθηκε στο πλαίσιο ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας. Πρώτον, υπέστη δυσμενή διάκριση σε σχέση με την προσέγγιση που ακολουθήθηκε για τις ανήκουσες στον όμιλο Schneider εταιρίες (Schneider, SEHV και Magrini), για τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε διαφορετικό αρχικό ποσό για κάθε περίοδο συμμετοχής σε διαφορετική επιχείρηση¹²⁸. Συνεπεία αυτής της διαφορετικής μεταχειρίσεως, επιβλήθηκε στη Reyrolle δυσανάλογο πρόστιμο. Δεύτερον, η Reyrolle υπέστη επίσης δυσμενή διάκριση σε σχέση με τη μέθοδο υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκε στην περίπτωση ορισμένων ιαπωνικών επιχειρήσεων, για τις οποίες η Επιτροπή καθόρισε διαφορετικά αρχικά ποσά για την περίοδο πριν την ένταξη της δραστηριότητάς τους στον τομέα του EMMA σε κοινή επιχείρηση.

138. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, διότι συνιστά νέο ισχυρισμό που προβάλλεται για πρώτη φορά κατ' αναίρεση. Επισημαίνει ότι, προκειμένου να καθορίσει το πρόστιμο ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του, το Γενικό Δικαστήριο χρησιμοποίησε την ίδια μεθοδολογία υπολογισμού που είχε χρησιμοποιήσει η Επιτροπή. Κατά συνέπεια, ο

125 — Βλ. σκέψη 144 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

126 — Βλ. σημεία 5 έως 7 ανωτέρω και σκέψη 1 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

127 — Συναφώς, από την αίτηση αναιρέσεως προκύπτει ρητώς ότι η Reyrolle δεν προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών του τελευταίου πλήρους έτους παραβάσεως για τον καθορισμό του προστίμου.

128 — Συγκεκριμένα, αντιστοίχως για την περίοδο από 15 Απριλίου 1988 έως 13 Δεκεμβρίου 2000, κατά την οποία οι δύο εταιρίες μετείχαν στον όμιλο Schneider (βλ. σκέψη 246 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως), και για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 2002 έως 11 Μαΐου 2004, κατά την οποία οι δύο εταιρίες ελέγχονταν από τον όμιλο VA Tech (βλ. σκέψη 243 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

καθορισμός του προστίμου από το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να αποτελέσει αφεαυτού την πηγή της φερόμενης δυσμενούς διακρίσεως, η οποία, εφόσον υφίσταται, απορρέει απευθείας από την προσβαλλόμενη απόφαση. Η προβαλλόμενη διάκριση, όμως, δεν προβλήθηκε πρωτοδίκως από τη Reyrolle και, για τον λόγο αυτό, συνιστά νέο ισχυρισμό.

139. Συναφώς είναι αληθές ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της ανααιρετικής διαδικασίας περιορίζεται καταρχήν στον έλεγχο της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτιμήσεως των ισχυρισμών που συζητήθηκαν ενώπιόν του¹²⁹. Είναι επίσης αληθές ότι η Reyrolle δεν προέβαλε πρωτοδίκως τις προβαλλόμενες δυσμενείς διακρίσεις τις οποίες αφορά ο παρών λόγος αναίρεσεως. Εντούτοις, σύμφωνα επίσης με τη νομολογία, ο ανααιρεσείων δικαιούται να ασκήσει αναίρεση με την οποία προβάλλει, ενώπιον του Δικαστηρίου, λόγους που αντλούνται από την ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση και στρέφονται νομικώς κατά της βασιμότητάς της¹³⁰.

140. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με τον παρόντα λόγο αναίρεσεως, η Reyrolle υποστηρίζει ότι υπέστη δυσμενή διάκριση με την ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε το πρόστιμο ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία. Για τον λόγο αυτόν, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο χρησιμοποίησε για τον καθορισμό του προστίμου τη μέθοδο υπολογισμού που ακολούθησε η Επιτροπή, την οποία δεν έθεσε υπό συζήτηση, η προβαλλόμενη από τη Reyrolle δυσμενής διάκριση απορρέει απευθείας από την τροποποίηση του προστίμου εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου και κατά συνέπεια από την ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Στο πλαίσιο αυτό, φρονώ ότι ο παρών λόγος δύναται να κριθεί παραδεκτός.

141. Όσον αφορά την ουσία του παρόντος λόγου, από τη νομολογία προκύπτει ότι η άσκηση πλήρους δικαιοδοσίας δεν μπορεί να συνεπάγεται δυσμενή διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων που συμμετείχαν σε συμφωνία αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, σε σχέση με τον καθορισμό του ποσού των προστίμων¹³¹. Εξάλλου, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως παραβιάζεται μόνον οσάκις όμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο, αλλά και οσάκις διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά όμοιο τρόπο, εκτός εάν μια τέτοιου είδους αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικά¹³².

142. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η κατάσταση της Reyrolle δεν είναι όμοια με την κατάσταση των εταιριών που ανήκουν στον όμιλο Schneider. Πράγματι, αντιθέτως από τη Reyrolle, η οποία, όπως επισημάνθηκε με τα σημεία 133 έως 136, μετείχε στη σύμπραξη ως μέλος μιας μόνον επιχειρήσεως –λόγος για τον οποίο το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε το πρόστιμο λαμβάνοντας ως σημείο εκκινήσεως ενιαίο αρχικό ποσό για την επιχείρηση VA Technologie βασιζόμενο στον κύκλο εργασιών της- οι SEHV και Magrini συμμετείχαν στη σύμπραξη ως μέλη δύο διαφορετικών επιχειρήσεων. Σε πρώτη φάση, συμμετείχαν ως μέλη της επιχειρήσεως της οποίας ηγείτο η Schneider και, στη συνέχεια, αφού απέκτησε τον έλεγχό τους η VA Technologie, συμμετείχαν ως εταιρίες μέλη της επιχειρήσεως της οποίας ηγείτο η τελευταία. Φρονώ ότι, λόγω του ότι η περίπτωση της Reyrolle είναι διαφορετική, δεν μπορεί να προβάλλει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

129 — Πράγματι, σύμφωνα με τη νομολογία, αν οι διάδικοι είχαν τη δυνατότητα να προβάλουν για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρισμό που δεν είχαν προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τούτο θα είχε ως συνέπεια η υποβαλλόμενη στην κρίση του Δικαστηρίου διαφορά να έχει περιεχόμενο ευρύτερο της διαφοράς που εκδίκασε το Γενικό Δικαστήριο. Βλ. απόφαση Alliance One International κ.λπ. κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 54, σκέψη 111 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

130 — Απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2007, C-176/06, Stadtwerke Schwäbisch Hall κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-170, σκέψη 17). Βλ. και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, T-17/08 P, Andreassen κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 96).

131 — Βλ. απόφαση της 30ής Μαΐου 2013, C-70/12 P, Quinn Barlo κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 46 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

132 — Απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, C-76/06, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-4405, σκέψη 40 και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

143. Υπό την ίδια έννοια φρονώ ότι η κατάσταση της Reyrolle δεν μπορεί να συγκριθεί με την κατάσταση των Ιαπώνων παραγωγών. Πράγματι, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τόσο οι Fuji και Hitachi, αφενός, όσο και οι Mitsubishi Electric και Toshiba, αφετέρου, αρχικά συμμετείχαν αυτοτελώς στην παράβαση και στη συνέχεια, την 1η Οκτωβρίου 2002, ενέταξαν τις αντίστοιχες δραστηριότητές τους στον τομέα του EMMA σε δύο κοινές επιχειρήσεις, την Japan AE Power Systems Corporation και την TM T&D Corporation, αντιστοίχως¹³³. Εντούτοις, μετά τη δημιουργία των κοινών επιχειρήσεων, συνέχισαν, αντιθέτως προς τη Reyrolle, να υφίστανται ως αυτόνομες και ανεξάρτητες επιχειρήσεις. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η κατάσταση αυτή προδήλως διαφέρει από την κατάσταση της Reyrolle η οποία, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 134, εντάχθηκε στην επιχείρηση VA Technologie. Οι εν λόγω διαφορετικές καταστάσεις δικαιολογούν διαφορετική μεταχείριση.

144. Όσον αφορά την προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, δέον να υπενθυμιστεί κατ' αρχάς ότι, κατά πάγια νομολογία, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, όταν αποφαινεται επί νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, να υποκαθιστά, για λόγους επιείκειας, το Γενικό Δικαστήριο, αποφαινόμενο κατά πλήρη δικαιοδοσία επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παραβίασεως του δικαίου της Ένωσης¹³⁴. Εν προκειμένω, εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Reyrolle θεμελίωσε τον ισχυρισμό της σχετικά με τον δυσανάλογο χαρακτήρα του προστίμου αποκλειστικά στις προαναφερθείσες προβαλλόμενες διακρίσεις, οι οποίες εντούτοις, όπως προανέφερα, φρονώ ότι δεν υφίστανται.

145. Κατόπιν των προεκτεθέντων, φρονώ ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος και ότι, για τον λόγο αυτόν, η αίτηση αναιρέσεως της Reyrolle δέον να απορριφθεί εν όλω.

V – Επί της αιτήσεως αναιρέσεως της SEHV και της Magrini (υπόθεση C-233/11 P)

146. Οι SEHV και Magrini προβάλλουν τρεις λόγους αναιρέσεως: ο πρώτος αντλείται από παραβίαση της αρχής ne ultra petita, ο δεύτερος από παραβίαση της αρχής του δεδικασμένου και ο τρίτος από παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως.

147. Κατ' αρχάς, εντούτοις, θα πρέπει να εξεταστεί η ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως στο σύνολό της, την οποία προβάλλει η Επιτροπή. Πράγματι, το εν λόγω όργανο υποστηρίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη, διότι τα αιτήματα που υποβάλλουν η SEHV και η Magrini ενώπιον του Δικαστηρίου είναι εντελώς αντίθετα προς αυτά που υπέβαλαν πρωτοδίκως.

148. Οι SEHV και Magrini είχαν ζητήσει πρωτοδίκως από το Γενικό Δικαστήριο «να ακυρώσει το άρθρο 2 της [προσβαλλομένης] αποφάσεως, καθόσον αφορά τις προσφεύγουσες», διατύπωση που περιλάμβανε τόσο το στοιχείο ια' όσο και το στοιχείο ιβ' του εν λόγω άρθρου, τα οποία αφορούν τις εν λόγω δύο εταιρίες.

149. Αντιθέτως, ενώπιον του Δικαστηρίου, οι εν λόγω εταιρίες ζήτησαν, αφενός, να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον ακύρωσε το άρθρο 2, στοιχεία ι' και ια', της προσβαλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, να επικυρωθεί το άρθρο 2, στοιχεία ι' και ια', της εν λόγω αποφάσεως και να κριθεί, όσον αφορά το άρθρο 2, στοιχείο ια', ότι κάθε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οφειλέτης βαρύνεται με το εν τρίτον του προστίμου των 4,5 εκατομμυρίων ευρώ.

133 — Βλ. σημεία 28 έως 48 και 61 έως 68 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

134 — Απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, C-89/11 P, E.ON Energie κατά Επιτροπής (σκέψεις 125 και 126).

150. Συναφώς υπενθυμίζεται ότι τα αιτήματα της αναιρέσεως έχουν ως αντικείμενο, αν αυτή κριθεί βάσιμη, την ολική ή μερική αποδοχή των αιτημάτων που υποβλήθηκαν πρωτοδίκως, αποκλειομένης της υποβολής νέου αιτήματος¹³⁵. Κατά συνέπεια, ένα σκέλος αιτημάτων με το οποίο ζητείται το ακριβώς αντίθετο από ό,τι είχε ζητηθεί πρωτοδίκως προφανώς δεν μπορεί να θεωρηθεί παραδεκτό. Για τον λόγο αυτόν, φρονώ ότι είναι απαράδεκτο το αίτημα των αναιρεσειουσών να επικυρωθεί το άρθρο 2, στοιχείο ια', την ακύρωση του οποίου είχαν ζητήσει πρωτοδίκως. Επίσης, το άρθρο 2, στοιχείο ι', αφορά οντότητα διαφορετική από τη SEHV και τη Magrini, και συγκεκριμένα τη Schneider. Κατά συνέπεια, ούτε το αίτημα που υποβάλλουν οι εν λόγω εταιρίες να επικυρωθεί το σχετικό μέρος του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως δύναται να κριθεί παραδεκτό. Κατά τα λοιπά, φρονώ ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι παραδεκτή.

A– Επί του πρώτου και του δεύτερου λόγου αναιρέσεως οι οποίοι αντλούνται από παραβίαση της αρχής ne ultra petita και της αρχής του δεδικασμένου

151. Στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, οι οποίοι πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να εξετασθούν από κοινού, οι SEHV και Magrini υποστηρίζουν ότι η προσφυγή τους ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στρεφόταν αποκλειστικά κατά του προστίμου των 4,5 εκατομμυρίων ευρώ που είχαν υποχρεωθεί να καταβάλουν εις ολόκληρον με τη Schneider. Το Γενικό Δικαστήριο, ακυρώνοντας το άρθρο 2, στοιχείο ι', της προσβαλλομένης αποφάσεως με το οποίο επιβλήθηκε πρόστιμο στη Schneider και επανακαθορίζοντας το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη SEHV και στη Magrini, αποφάνθηκε ultra petita.

152. Εξάλλου, δεδομένου ότι η Schneider δεν προσέφυγε κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον την αφορούσε, η απόφαση έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου όσον αφορά τον καθορισμό του προστίμου ποσού 3,6 εκατομμυρίων ευρώ. Το Γενικό Δικαστήριο, προχωρώντας πέραν των αιτημάτων που του υπέβαλαν οι SEHV και Magrini, παραβίασε συνεπώς και την αρχή της ισχύος του δεδικασμένου την οποία είχε αποκτήσει η απόφαση της Επιτροπής έναντι της Schneider.

153. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν παραβίασε την αρχή ne ultra petita καθόσον δεν αποφάνθηκε σχετικά με την ευθύνη της Schneider, για την οποία, πράγματι, το συνολικό ποσό του προστίμου παρέμεινε αμετάβλητο (8,1 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το άθροισμα των 3,6 εκατομμυρίων και των 4,5 εκατομμυρίων ευρώ). Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση τροποποιήθηκαν μόνον τα ζητήματα περί των εσωτερικών σχέσεων μεταξύ των αλληλεγγύως και εις ολόκληρον συνοφειλετών, οι οποίες αποτελούσαν αντικείμενο της πρωτόδικης υποθέσεως, όπως τέθηκε από τις SEHV και Magrini. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αρνείται επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή του δεδικασμένου.

154. Όπως υπενθυμίζω με το σημείο 105 ανωτέρω, ο δικαστής της Ένωσης ο οποίος καλείται να κρίνει προσφυγή ακυρώσεως δεσμεύεται από την αρχή ne ultra petita, δυνάμει της οποίας δεν έχει τη δυνατότητα να εκτείνει την ακυρότητα πέραν των αιτημάτων του προσφεύγοντος¹³⁶.

135 — Συναφώς βλ. άρθρο 170 του νέου Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο μπορεί να θεωρηθεί εφαρμοστέο βάσει της πάγιας νομολογίας σύμφωνα με την οποία οι κανόνες διαδικασίας εφαρμόζονται γενικώς επί όλων των διαφορών που εκκρεμούν κατά το χρονικό σημείο της ενάρξεως της ισχύος τους. Συναφώς βλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1981, 212/80 έως 217/80, Meridionale Industria Salumi κ.λπ., (Συλλογή 1981, σ. 2735, σκέψη 9), της 7ης Σεπτεμβρίου 1999, C-61/98, De Haan (Συλλογή 1999, σ. I-5003, σκέψη 13) και της 14ης Φεβρουαρίου 2008, C-450/06, Varec (Συλλογή 2008, σ. I-581, σκέψη 27).

136 — Βλ. νομολογία που παρατίθεται στην υποσημείωση 106 ανωτέρω.

155. Κατά συνέπεια, αν ο αποδέκτης μιας αποφάσεως αποφασίσει να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, ο δικαστής της Ένωσης επιλαμβάνεται μόνον των στοιχείων της αποφάσεως που αφορούν τον προσφεύγοντα. Αντιθέτως, τα στοιχεία που αφορούν άλλους αποδέκτες και τα οποία δεν προσβλήθηκαν, δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της διαφοράς την οποία ο δικαστής της Ένωσης καλείται να επιλύσει¹³⁷. Εξάλλου, μια απόφαση η οποία δεν προσβλήθηκε από τον αποδέκτη της εντός της προβλεπομένης από το άρθρο 263 ΣΛΕΕ προθεσμίας καθίσταται απρόσβλητη έναντι αυτού¹³⁸.

156. Εν προκειμένω, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι, όπως προκύπτει από το σημείο 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, ακύρωσε το άρθρο 2, στοιχείο ι', της προσβαλλομένης αποφάσεως, με το οποίο η Schneider καταδικάστηκε ατομικώς σε πρόστιμο ποσού 3,6 εκατομμυρίων ευρώ, και εν όλω το άρθρο 2, στοιχείο ια', με το οποίο οι Schneider, SEHV και Magrini κρίθηκαν υπεύθυνες για ποσό 4,5 εκατομμυρίων ευρώ.

157. Εντούτοις, όπως επισήμανα ανωτέρω, με το σημείο 148, πρωτοδίκως οι SEHV και Magrini είχαν ζητήσει από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον τις αφορούσε. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι η Schneider δεν άσκησε προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία κατά συνέπεια κατέστη απρόσβλητη έναντι της.

158. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, καθόσον η κύρωση που επιβλήθηκε με το άρθρο 2, στοιχείο ι', της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορούσε αποκλειστικά τη Schneider, δεν δύναται να αποτελέσει αντικείμενο αιτήσεως ακυρώσεως εκ μέρους των SEHV και Magrini και, κατά συνέπεια, εφόσον η Schneider δεν προσέφυγε κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν δύναται να αποτελέσει αντικείμενο της δίκης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε, κατά τη γνώμη μου, να ακυρώσει το άρθρο 2, στοιχείο ι', της προσβαλλομένης αποφάσεως χωρίς να αποφανθεί *ultra petita*. Ανάλογη συλλογιστική ισχύει για το άρθρο 2, στοιχείο ια', της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον αφορά τη Schneider, και όχι τις SEHV και Magrini.

159. Το γεγονός ότι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, μετά από την εν λόγω ακύρωση, το Γενικό Δικαστήριο τροποποίησε, ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις εταιρίες της επιχειρήσεως Schneider χωρίς να τροποποιήσει το συνολικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Schneider δεν επηρεάζει το ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να τροποποιήσει το άρθρο 2, στοιχείο ι', της προσβαλλομένης αποφάσεως και το άρθρο 2, στοιχείο ια', καθόσον αφορούσε τη Schneider, διότι οι εν λόγω διατάξεις δεν μπορούσαν να αποτελέσουν τμήμα του αντικειμένου της διαφοράς. Πράγματι, η τροποποίηση του προστίμου, η οποία, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αποτελεί το στάδιο που έπεται της ακυρώσεως, δεν δύναται να θεραπεύσει παρατυπία όπως η παραβίαση της αρχής *ne ultra petita*.

160. Κατόπιν των προεκτεθέντων, φρονώ ότι ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να γίνουν δεκτοί.

137 — Βλ. απόφαση Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 53).

138 — Όπ.π. (σημείο 57).

B– *Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως*

161. Τέλος, οι SEHV και Magrini υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως. Ισχυρίζονται ότι, καθόλη τη διάρκεια της δίκης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ουδέποτε είχαν τη δυνατότητα να εκθέσουν τις απόψεις τους επί των διαπιστώσεων του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τον νέο επιμερισμό του προστίμου των 3,6 εκατομμυρίων ευρώ το οποίο επιβλήθηκε ατομικά στη Schneider και η ακύρωση του οποίου είχε ως συνέπεια την αύξηση του προστίμου που βάρυνε τις ίδιες.

162. Στα σημεία 112 έως 114 ανωτέρω, υπενθύμισα τις αρχές της νομολογίας που διέπουν την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.

163. Στην υπό κρίση υπόθεση θα πρέπει, κατ' αρχάς, να διαλυθούν οι αμφιβολίες τις οποίες εκφράζει η Επιτροπή σχετικά με τη δυνατότητα της SEHV και της Magrini να επικαλεστούν εν προκειμένω την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως. Οι αμφιβολίες αυτές βασίζονται στο ότι το Γενικό Δικαστήριο στην πραγματικότητα μείωσε το *συνολικό* ποσό του προστίμου για το οποίο κρίθηκαν υπεύθυνες η SEHV και η Magrini, από 22,05 εκατομμύρια ευρώ σε 18,45 εκατομμύρια ευρώ.

164. Εντούτοις, είναι σαφές ότι το συνολικό ποσό στο οποίο αναφέρεται η Επιτροπή είναι το άθροισμα δύο διαφορετικών προστίμων που επιβλήθηκαν στις εν λόγω δύο εταιρίες για διαφορετική αιτία, και συγκεκριμένα, αφενός, του προστίμου που τους επιβλήθηκε ως μέλη της επιχειρήσεως της οποίας ηγείτο η Schneider και, αφετέρου, του προστίμου που τους επιβλήθηκε ως μέλη της επιχειρήσεως VA Technologie για το χρονικό διάστημα μετά την ένταξή τους όμιλο του οποίου ηγείτο η VA Technologie. Μολονότι όμως το ποσό του δεύτερου αυτού προστίμου μειώθηκε πράγματι από το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά τη SEHV και τη Magrini¹³⁹, το πρώτο πρόστιμο, αντιθέτως, αυξήθηκε για τις δύο αυτές εταιρίες οι οποίες, μετά την τροποποίηση της κυρώσεως από το Γενικό Δικαστήριο, κατέστησαν συνυπεύθυνες με τη Schneider όχι για ποσό 4,5 εκατομμυρίων ευρώ, όπως προέβλεπε η προσβαλλόμενη απόφαση, αλλά για ποσό 8,1 εκατομμυρίων ευρώ. Υπ' αυτές τις συνθήκες, οι αναιρεσείουσες αναμφίβολα μπορούν, κατά την άποψή μου, να προβάλουν παραβίαση του δικαιώματος εκατέρωθεν ακροάσεως καθόσον αφορά το εν λόγω πρόστιμο.

165. Όσον αφορά την ουσία του λόγου αναιρέσεως, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, κατά τη δίκη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου συζητήθηκε το ζήτημα που αποτελεί προϋπόθεση για την ακύρωση του άρθρου 2, στοιχείο ι', της αποφάσεως, δηλαδή το ζήτημα της επιβολής προστίμου αποκλειστικά στη Schneider, ελλείψει ειδικής αιτιάσεως εις βάρος της εκτός της συμμετοχής της στη σύμπραξη μέσω των θυγατρικών της SEHV και Magrini.

166. Ειδικότερα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Γενικό Δικαστήριο έθεσε μια σειρά ερωτημάτων στους διαδίκους. Μεταξύ αυτών, ειδικότερα, έθεσε στην Επιτροπή ερώτημα σχετικό με τους λόγους για τους οποίους η SEHV και η Magrini δεν θα έπρεπε να είναι εις ολόκληρον συνοφειλέτες με τη Schneider του συνόλου του προστίμου που επιβλήθηκε στην τελευταία¹⁴⁰. Με την απάντησή της, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η επιβολή προστίμου 3,6 εκατομμυρίων ευρώ ατομικά στη Schneider δικαιολογείται λόγω της ανάγκης να αποφευχθεί η διττή επιβολή αρχικού ποσού στις SEHV και Magrini, οι οποίες ήσαν ήδη υπεύθυνες για το αρχικό ποσό που είχε επιβληθεί στην επιχείρηση VA Technologie. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ρητώς τη συλλογιστική αυτή με τις σκέψεις 249 επ. της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

139 — Εξάλλου, το συνολικό ποσό του προστίμου δεν μειώθηκε για την επιχείρηση VA Technologie· βλ. υποσημείωση 101 ανωτέρω.

140 — Βλ. ερώτηση 5 από τις ερωτήσεις που απέστειλε το Γενικό Δικαστήριο στους διαδίκους στις 21 Ιανουαρίου 2010.

167. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι SEHV και Magrini είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση σχετικά με την εν λόγω ερώτηση, προκειμένου να εκθέσουν λυσιτελώς την άποψή τους¹⁴¹.

168. Κατόπιν των προεκτεθέντων, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως που αντλείται από παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως είναι, κατά την άποψή μου, απορριπτέος.

Γ– Συμπέρασμα σχετικά με την αίτηση αναιρέσεως των SEHV και Magrini (υπόθεση C-233/11 P)

169. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, κατά την άποψή μου, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δέον να αναιρεθεί καθόσον με αυτή το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας *ultra petita*, ακύρωσε το άρθρο 2, στοιχείο ι', της προσβαλλομένης αποφάσεως και το άρθρο 2, στοιχείο ια', της εν λόγω αποφάσεως στο σύνολό του, δηλαδή και όσον αφορά τη Schneider. Τα αντίστοιχα τμήματα της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον η Schneider δεν είχε ασκήσει προσφυγή, κατέστησαν απρόσβλητα έναντι της.

170. Κατά συνέπεια, και η τροποποίηση του προστίμου για τις εταιρίες της επιχειρήσεως Schneider –δηλαδή για τις Schneider, SEHV και Magrini– για το διάστημα από τις 15 Απριλίου 1988 έως τις 13 Δεκεμβρίου 2000, στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 246 και 247 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ασκώντας πλήρη δικαιοδοσία, και επανέλαβε στο σημείο 3, πρώτη περίπτωση, του διατακτικού της εν λόγω αποφάσεως, δέον να αναιρεθεί, διότι η προαναφερθείσα ακύρωση που τάσσεται με το σημείο 2 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για την τροποποίηση του προστίμου στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο εν προκειμένω.

171. Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, αν η αναίρεση κριθεί βάσιμη και το Δικαστήριο αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, μπορεί είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.

172. Εν προκειμένω, φρονώ ότι η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, ώστε το Δικαστήριο να αποφανθεί οριστικά επ' αυτής.

173. Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, στο σημείο 148, οι SEHV και Magrini ζήτησαν πρωτοδίκως από το Γενικό Δικαστήριο να «ακυρώσει το άρθρο 2 της [προσβαλλομένης] αποφάσεως καθόσον αφορά τις προσφεύγουσες». Ειδικότερα, με την προσφυγή τους, προέβαλαν συγκεκριμένα αδυναμία κατανοήσεως της εις ολόκληρον ευθύνης, έτσι όπως καθορίζεται με το άρθρο 2, στοιχείο ια', της προσβαλλομένης αποφάσεως.

174. Όπως προκύπτει από τα σημεία 126 και 127 ανωτέρω, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Schneider, SEHV και Magrini δεν μετείχαν πλέον στον ίδιο ενιαίο οικονομικό φορέα επικεφαλής του οποίου ήταν η Schneider. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή, εφόσον είχε την πρόθεση να διαπιστώσει αλληλέγγυα ευθύνη οντοτήτων που αποτελούσαν οικονομική ενότητα κατά τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως, αλλά δεν συμμετέχουν πλέον σε αυτή κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεώς της, ήταν υποχρεωμένη να καθορίσει το αναλογούν ποσοστό του προστίμου που πρέπει να καταβάλει στις εσωτερικές σχέσεις με του λοιπούς συνοφειλέτες η οντότητα που δεν διαθέτει πλέον δεσμούς οι οποίοι να δικαιολογούν τη συμμετοχή της στην οικονομική ενότητα.

141 — Βλ. απόφαση *Groupe Danone* κατά Επιτροπής (προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψεις 74 έως 76).

175. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή, καταδικάζοντας εις ολόκληρον τη Schneider, από κοινού με τη Magrini και τη SEHV, δεν καθόρισε τα εν λόγω αναλογούντα ποσοστά. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δέον να γίνει δεκτή η προσφυγή των Magrini και SEHV και να ακυρωθεί το άρθρο 2, στοιχείο ια', της προσβαλλομένης αποφάσεως.

VI – Επί των δικαστικών εξόδων

176. Εφόσον το Δικαστήριο συμφωνήσει με τις εκτιμήσεις μου όσον αφορά τις τρεις συνεκδικαζόμενες αιτήσεις αναιρέσεως, προτείνω, σύμφωνα με το άρθρο 137, σε συνδυασμό με τα άρθρα 138 και 184 του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποφασίσει επί των δικαστικών εξόδων ως εξής. Στην υπόθεση C-231/11 P, εφόσον η αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής δέον να γίνει εν μέρει μόνο δεκτή, φρονώ ότι είναι σκόπιμο κάθε διάδικος να φέρει τα δικαστικά έξοδά του. Στην υπόθεση C-232/11 P, εφόσον η Reyrolle δέον να ηττηθεί, θα πρέπει, κατά την άποψή μου, να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Στην υπόθεση C-233/11 P, εφόσον η Επιτροπή δέον να ηττηθεί, θα πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

VII – Πρόταση

177. Κατόπιν των ανωτέρω διαπιστώσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφασίσει ως εξής.

178. Στην υπόθεση C-231/11 P:

- «1) Αναίρει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Μαρτίου 2011, T-122/07 έως T-124/07, Siemens Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο, βασιζόμενο στην αρχή σύμφωνα με την οποία εναπόκειται αποκλειστικά στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς της περί επιβολής προστίμων, να καθορίσει το ποσοστό που αναλογεί στις διάφορες εταιρίες όσον αφορά το πρόστιμο για την καταβολή του οποίου θεωρήθηκαν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνες, το καθήκον δε αυτό δεν μπορεί να ανατεθεί στα εθνικά δικαστήρια, καθώς και στον κανόνα της ίσης κατανομής της ευθύνης ελλείψει σχετικών ενδείξεων στην απόφαση της Επιτροπής, καθόρισε τα ποσοστά του προστίμου που αναλογούσαν σε κάθε προσφεύγουσα εταιρία.
- 2) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Siemens Transmission & Distribution Ltd, η Siemens Transmission & Distribution SA και η Nuova Magrini Galileo S.p.A. φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους».

179. Στην υπόθεση C-232/11 P:

- «1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως της Siemens Transmission & Distribution Ltd.
- 2) Καταδικάζει τη Siemens Transmission & Distribution Ltd στα δικαστικά έξοδα».

180. Στην υπόθεση C-233/11 P:

- «1) Αναίρει το σημείο 2 του διατακτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Μαρτίου 2011, T-122/07 έως T-124/07, Siemens Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, καθόσον ακυρώνει το άρθρο 2, στοιχεία ι' και ια', της αποφάσεως της Επιτροπής C(2006) 6762 τελικό, της 24ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/38.899 – Εξοπλισμός μεταγωγής με μόνωση αερίου), καθώς και το σημείο 3, πρώτη περίπτωση, του διατακτικού της προαναφερθείσας αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου.

- 2) Ακυρώνει το άρθρο 2, στοιχείο ια', της αποφάσεως C(2006) 6762 τελικό καθόσον αφορά τη Siemens Transmission & Distribution SA και τη Nuova Magrini Galileo S.p.A.
- 3) Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.»